

**CRNA GORA
MINISTARSTVO ODBRANE**

**IZVJEŠTAJ
O STANJU U VOJSCI CRNE GORE
U 2013.GODINI**

Januar, 2014. godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1. OPERATIVNE SPOSOBNOSTI VOJSKE CRNE GORE	5
1.1. Komandovanje, kontrola i komunikacije	5
1.1.1. Popuna personalom i struktura Vojske	7
1.1.2. Planiranje, organizacija rada, kontrole i ocjenjivanje sposobnosti	8
1.1.3. Organizacija sistema elektronskih komunikacija	10
1.1.4. Transparentnost rada i saradnja sa civilnim sektorom	11
1.2. Raspolaganje borbenim sredstvima i sistemima	12
1.3. Podoficirski lanac podrške u funkciji komandovanja	13
1.4. Angažovanje Vojske u izvršavanju dodijeljenih misija	13
1.4.1. Angažovanje Vojske u odbrani Crne Gore	13
1.4.2. Angažovanje Vojske u međunarodnim misijama i operacijama	13
1.4.2.1. Angažovanje Vojske u misiji UNMIL u Liberiji	14
1.4.2.2. Angažovanje Vojske u misiji ISAF u Avganistanu	14
1.4.2.3. Angažovanje Vojske u operaciji EU “EU NAVFOR-ATALANTA” u Somaliji	16
1.4.3. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama	16
1.4.3. Aktivnosti Vojske iz oblasti civilno – vojne saradnje	17
2. LOGISTIČKA PODRŠKA	23
2.1. Organizacija i funkcionisanje logistike i podrška jedinicama u izvršavanju zadataka	23
2.2. Logistička podrška jedinica u izvršavanju međunarodnih misija i operacija	24
2.3. Logistička podrška jedinica u izvršavanju treće misije Vojske	25
2.4. Uništavanje viška municije i naoružanja i rješavanje suvišnih pokretnih sredstava	25
3. ZAŠTITA SNAGA I SREDSTAVA	25
3.1. Planiranje i organizacija mjera bezbjednosti	25
3.2. Organizacija fizičkog, tehničkog i kombinovanog obezbjeđenja objekata i lica	26
4. OBUKA, OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE KADRA	26
4.1. Obuka pripadnika Vojske	26
4.2. Obrazovanje i usavršavanje kadra	28
4.3. Izučavanje stranih jezika	28
4.4. Učešće pripadnika Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu	29
4.4.1. Realizacija vojnih vježbi u zemlji	29
4.4.2. Učešće na vojnim vježbama u inostranstvu	30

5. IMPLEMENTACIJA NATO PROGRAMA	30
5.1. Implementacija partnerskih ciljeva	31
5.2. Implementacija Koncepta operativnih sposobnosti	31
6. MEĐUNARODNA VOJNA SARADNJA	32
6.1. Realizacija planova saradnje	32
6.2. Realizacija planova bilateralne saradnje	33
6.2.1. Saradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama	33
6.2.2. Saradnja sa ostalim državama	34
7. FINANSIRANJE ODBRANE	36
ZAKLJUČAK	37
PRILOZI	40

UVOD

Vojska Crne Gore je osnovni element sistema odbrane i nosilac odbrane Crne Gore. Polazeći od dostignutog napretka u sveukupnim već preduzetim reformama i integrativnim procesima, ispunjavajući svoju ustavnu ulogu kroz realizaciju odbrambenih misija definisanih Stratezijskim pregledom odbrane, Vojska Crna Gora, kao garant nacionalnog suvereniteta uspostavila je kvalitativno nove odnose sa NATO, koji su ojačali njenu ulogu i odgovornost u stabilnosti i bezbjednosti evroatlantskog prostora.

Na osnovu Ustavom određene uloge Vojske, spoljno-političkih ciljeva Crne Gore, procijenjenih rizika bezbjednosti i koncepta odbrane Crne Gore, prepoznate su tri odbrambene misije.¹ Odbrambene misije predstavljaju polaznu osnovu za razvoj Vojske, kao i svih ostalih subjekata na planu odbrane. Iz misija odbrane definišu se ključni zadaci Vojske². Zadaćima se detaljno razrađuju aktivnosti Vojske, radi potpunog ostvarenja dodijeljenih misija odbrane.

Kvalitetnim planiranjem, u skladu sa opredijeljenim misijama i zadacima, razvojnim programskim ciljevima, identifikovanim prijetnjama i rizicima, materijalnim mogućnostima i odobrenim finansijskim sredstvima, definisane su težišne aktivnosti čija je realizacija predstavljala prioritet u radu Ministarstva odbrane i Vojske u izvještajnom periodu.

Vojska je težište rada usmjerila prema sledećim aktivnostima:

- Kontinuiranom učešću pripadnika Vojske u međunarodnim misijama i operacijama;
- Unapređenju kapaciteta i sposobnosti snaga angažovanim u podršci civilnim institucijama i stanovništvu u suprotstavljanju različitim vrstama rizika i prijetnji;
- Poboljšanju operativnih sposobnosti Vojske kroz angažovanje u planiranju i realizaciji međunarodnih vojnih vježbi u zemlji i inostranstvu;
- Kontinuirani razvoj komandno-informacionih sistema;
- Dostizanje interoperabilnosti i sposobnosti za članstvo u NATO kroz implementaciju partnerskih ciljeva;
- Obuci, opremanju i ocjenjivanju deklasiranih snaga za učešće u međunarodnim operacijama;
- Korišćenju razvojnih projekata koje omogućava međunarodna saradnja;
- Daljoj implementaciji integrisanog sistema kontrole, nadzora i zaštite mora i vazduha;
- Razvoju plana standardizacije usvajanjem primjenjivih NATO standarda;

¹ Misije odbrane Crne Gore

1. Odbrana Crne Gore kroz aktivnu saradnju sa saveznicima i partnerima
2. Doprinos u izgradnji i očuvanju mira u regionu i svijetu
3. Podrška civilnim institucijama u kriznim situacijama

² U okviru **1. misije odbrane**, Vojska će izvršavati sljedeće zadatke:

- a) Zaštita nezavisnosti, teritorijalnog integriteta i suvereniteta Crne Gore
- b) Dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti snaga sa saveznicima i partnerima
- c) Podrška savezničkim snagama (Host nation support)

U okviru **2. misije odbrane**, Vojska će izvršavati sljedeće zadatke:

- a) Učešće u međunarodnim operacijama i misijama
- b) Kontrola naoružanja u skladu sa međunarodnim sporazumima
- c) Učešće u međunarodnoj vojnoj saradnji radi razvijanja povjerenja i partnerstva

U okviru **3. misije odbrane**, Vojska će izvršavati sljedeće zadatke:

- a) Podrška civilnim institucijama prilikom prirodnih i vještaški izazvanih katastrofa
- b) Podrška policiji u borbi protiv terorizma
- c) Podrška u akcijama traganja i spašavanja

- Unapređenju interagencijske saradnje na nacionalnom nivou i realizacija aktivnosti iz sadržaja vojno-vojne saradnje;
- Nastavak rješavanja viškova vojne opreme i unapređenje skladištenja ubojnih sredstava.

Izveštaj o ukupnom stanju u Vojsci je rezultat godišnje analize u Ministarstvu odbrane, Generalštabu i jedinicama Vojske i obezbjeđuje kontinuitet sticanja uvida u vitalnost i održivost kreiranog sistema odbrane i ostvareni napredak u razvoju kapaciteta i mjerljivih sposobnosti Vojske.

Izveštaj, osim što ističe plansko unapređenje esencijalnih operativnih sposobnosti Vojske, obuhvata i dostignuća u oblasti obuke i obrazovanja sa posebnim osvrtom na implementaciju NATO programa, međunarodnu vojno-vojnu saradnju i ostvaren doprinos u cilju razvoja partnerskih odnosa i zajedničkog učešća u mnogim projektima.

U izveštaju je predstavljeno plansko unapređenje sposobnosti pripadnika i jedinica Vojske, definisan nivo postojećih kapaciteta i utvrđeni prioriteti u načinu njihovog unaprjeđivanja i razvoja.

1. OPERATIVNE SPOSOBNOSTI VOJSKE

Operativne sposobnosti Vojske predstavljaju mogućnost Vojske ili njenih djelova da u predviđenom vremenu i pod određenim standardima i uslovima ostavruju željene operativne efekte kombinacijom snaga, sredstava i načina izvršenja zadataka. Dostizanje uslova za efikasno djelovanje zahtjeva da snage posjeduju različite operativne i funkcionalne sposobnosti u okviru svojih ukupnih vojnih sposobnosti.

Mjerljivi sadržaji koji definišu razvijanje relevantnih operativnih sposobnosti Vojske uslovljeni su mogućnostima i sposobnostima snaga za realizaciju zadataka, njihovom operativnošću i izdžljivošću za izvršavanje oprijedjenih zadataka.

Kvalitetna realizacija planiranih aktivnosti na obezbjeđenju borbene gotovosti, upotreba snaga i sredstava u pomoći civilnim institucijama i angažovanje u misijama i operacijama, tokom godine, potvrdila je činjenicu da postoji značajan napredak u razvoju operativnih sposobnosti Vojske i usklađenost u mnogim oblastima sa standardima oružanih snaga partnerskih država.

Dostizanje potrebnih operativnih sposobnosti, u cilju izvršavanja dodijeljenih misija odbrane, zahtijeva modernizaciju i nabavku novog naoružanja i vojne opreme, održavanje i poboljšanje postojeće infrastrukture i osposobljavanje personala u skladu sa potrebama nacionalne odbrane i integracija u NATO i EU.

1.1. Komandovanje, kontrola i komunikacije

Komandovanje Vojskom zasnovano je na načelima jedinstva, neprekidnosti, elastičnosti, efikasnosti, operativnosti i sigurnosti. Odnosi u komandovanju zasnivaju se na jednostrješinstvu i suboordinaciji.

Sposobnost komandovanja predstavlja mogućnost efikasnog planiranja, organizovanja, vođenja i kontrole operacija Vojske ili njenih djelova radi ostvarivanja postavljenih ciljeva, odnosno izvršavanja dodeljenih misija i zadataka.

Komandovanje se zasniva na planovima, slobodi akcije i disciplini potčinjenih sastava. Sloboda akcije počiva na decentralizovanom načinu komandovanju, kojom komandanti daju punu odgovornost potčinjenim za dejstvo u okvirima sopstvene zamisli za izvršavanje zadataka.

Pretpostavljeni određuje jasne ciljeve, dodjeljuje resurse, daje smjernice i dozvoljava potčinjenima da odluče kako da izvrše misiju i zadatak što ne isključuje odgovornost istih za uspjeh ili neuspjeh misije.

Snage Vojske nijesu u potpunosti dimenzionirane u skladu sa dodijeljenim misijama i zadacima. U tim uslovima, sistem komandovanja mora biti prilagodljiv i sposoban da u dinamičkom okruženju mijenja svoju strukturu i da se prilagođava konkretnim zadacima.

Efikasnost sistema komandovanja zavisi od odnosa snaga u raspolaganju i korišćenju informacija. Za podršku komandovanja u Vojsci je razvijen integrisani komunikaciono-informacioni sistem, sposoban za prikupljanje, obradu i distribuciju podataka. Prednost postojanja informacionog sistema manifestuje se u mogućnosti posjedovanja relevantnih, tačnih i pravovremenih informacija, koje omogućuju prilagođavanje nastalim situacijama i brzinu komandovanja u kreiranju željenih, kontrolisanih i usmjeravanih promjena radi izvršenja zadataka.

Komandni kadar Vojske ima slobodu akcije ograničenu nužnim stepenom koordinacije od višeg nivoa komandovanja, u potpunosti poznaje sredstva i procedure i poseduje potrebne organizacijske sposobnosti za izvršavanje zadataka.

Starješine Vojske u toku izvršavanja zadataka u aktivnostima Vojske u zemlji, kao i u misijama i operacijama u međunarodnom okruženju, profesionalno su obavljale svoju dužnost i ličnim primjerom discipline, hrabrosti i samopožrtvovanja pozitivno uticale na druga lica promovišući vrijednosti crnogorske vojske koje proističu iz patriotizma, vojne tradicije i moralnog nasljeđa.

U izvještajnom periodu, u cilju unaprjeđenja sistem komandovanja u Vojsci, ostvaren je vidan napredak u smislu obezbjeđenja:

- Neprekidnosti komandovanja u različitim uslovima;
- Neprekidnosti praćenja i izvještavanja o svim oblicima ugrožavanja i rizicima;
- Efikasnog sistema uzbunjivanja i pripravnosti definisanih snaga;
- Usaglašenosti organizacije rada sa standardnim operativnim postupkom;
- Usklađenosti dokumenata komandovanja i kontrole sa propisima;
- Planiranosti, organizovanosti i funkcionisanja komunikacione i informatičke podrške;
- Kvaliteta vođenja i obrađivanja informacija;
- Prilagođavanja planova Vojske trenutnim prilikama i potrebama odgovora na izazove;
- Potrebnog međusobnog povjerenja zaposlenih u Vojsci i implementacije timskog rada na svim nivoima komandovanja;
- Primjene decentralizovanog komandovanja u toku izvođenja aktivnosti snaga i uspostavljanja povjerenja i uzajamnog razumijevanja koji podstiču potčinjene na preuzimanje inicijative i odgovornosti za realizaciju zadataka;
- Spremnosti snaga angažovanih u trećoj misiji Vojske³, posebno kroz prepoznavanje rizika i reagovanja na promjene situacije;
- Sticanja iskustva, znanja i razmjena naučenih lekcija stečenih u zajedničkom i multinacionalnom okruženju;
- Primjerne vojne discipline, pouzdanosti i dosledne odgovornosti za obavljanje funkcionalne dužnosti svih pripadnika Vojske;

³ Podrška civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima.

- Realizacije planova za otklanjanje nedostataka uočenih prilikom kontrola i redovnost izvještavanja;
- Pouzdanog podoficirskog lanca podrške u sistemu komandovanja;

Razvoj sistema komandovanja treba da bude usmjeren na skraćivanju vremena za donošenja i prenošenja odluka, pravovremeno generisanje, pripremu i upućivanje snaga u zonu izvođenja operacija, kao i obezbjeđivanje efikasnog planiranja i vođenja operacija.

Vojska će nastaviti sa izgrađivanjem sistema komandovanja koji će biti otporan na razne uticaje i prilagodljiv na promjene situacije i koji će obezbijediti protok informacija u realnom vremenu i okruženju.

1.1.1. Popuna personalom i struktura Vojske

Na osnovu procijenjenih bezbjednosnih izazova, rizika i prijetnji, projektovanih integrativnih procesa, dostignutih operativnih sposobnosti i raspoloživih kadrovskih potencijala utvrđena je sadašnja organizacijska struktura Vojske. Veličina mirnodopskog sastava Vojske usklađena je sa potrebama i mogućnostima Crne Gore i kreće se oko 0,3% populacije. Ovako uspostavljena struktura Vojske uslovlila je potrebu za modelovanjem i združivanjem snaga u zavisnosti od konkretnog zadatka i izazova.

Utvrđena organizacijsko-formacijska struktura i veličina Vojske predviđa 2094 formacijska mjesta. Sa danom 31.12.2013. godine u Vojsci ima: 1816 lica, od čega je 233 oficira, 783 podoficira, 546 vojnika po ugovoru i 254 civilnih lica. Popuna je 86,7%.

Uredbom Vlade Crne Gore propisana je brojna veličina i struktura aktivne rezerve od 400 ljudi. Zbog nedostatka finansijskih sredstava uvođenje aktivne rezerve planira se za 2017. godinu.

Postojeća organizaciona struktura Vojske Crne Gore nije usklađena sa principima organizacije vojnih snaga zemalja članica NATO saveza, posebno kada je u pitanju brojna veličina, piramidalna struktura oficirskih činova i starosna struktura profesionalnog kadra. Od ukupnog broja profesionalnih pripadnika 13,8% čine oficiri, 41,7% podoficiri, 33% vojnici po ugovoru a 11,5% su civilna lica. Sadašnja struktura personala oficir-podoficir-vpu na nivou Vojske je 1:3:2,5 i nije u skladu sa potrebama i najboljom praksom razvijenih zemalja.

Kao i u mnogim drugim oblastima sektora odbrane, naslijeđena politika upravljanja ljudskim resursima je dovela do neizbalansirane strukture u pogledu dostupnih kadrova, odnosno nedovoljne popunjenosti sa oficirskim i vojničkim kadrom.

Sadašnju organizacionu strukturu karakteriše višak civilnih lica, a nedostaju oficiri, podoficiri i vojnici po ugovoru. Postojeća situacija ukazuje na problem nepopunjenosti sa vojnicima po ugovoru i oficirima, trenutno iznosi oko 20 % i podoficirima 10% u odnosu na predviđeno stanje po formaciji Vojske.

Trenutna piramidalna struktura oficirskih činova i starosna struktura profesionalnog kadra je nepovoljna. Organizacijska struktura Vojske ne omogućava uspostavljanje pravilne piramidalne strukture oficirskih činova, jer je broj projektovanih mjesta sa visokim činovima nesrazmjeran u odnosu na ukupnu strukturu.

Prosječna starosna struktura profesionalnih vojnih lica je 39 godina, od čega je prosječna starost oficira i podoficira 39 godina, a civilnih lica 48 godina.

Posebno je nepovoljna starosna struktura vojnika po ugovoru, koja je 29 godina. Preko 35 % vojnika po ugovoru starije je od 30 godina.

Postoji hitna potreba da se iznađe rješenje za trenutnu situaciju, odnosno da se pronađu mehanizmi koji će omogućiti stalni priliv mladog kadra. U cilju podmlađivanja vojničkog kadra, Ministarstvo odbrane je raspisalo javni oglas za prijem 50 lica u službu u Vojsci, u svojstvu vojnika po ugovoru na određeno vrijeme.

U toku godine profesionalna služba je prestala za 1 oficira, 8 podoficira, 11 vojnika po ugovoru i 4 civilnih lica, ili ukupno za 24 lica, što je odnosu na 2012. godinu manje za 45 lica. Najveći broj lica prestanak službe je ostvario istekom ugovora o službi u Vojsci i ispunjenjem uslova za sticanje prava na penziju po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U toku 2013. godine preminula su 2 pripadnika Vojske, 1 podoficir usled komplikacija nastalih kao posljedica bolesti i 1 vojnik po ugovoru je izvršio samoubistvo. Oba smrtna slučaja dogodila su se van službe, odnosno u vremenskom periodu kada lica nijesu bila radno angžovana u svojim matičnim sastavima.

U izvještajnom periodu u službu je primljeno-reaktivirano 1 lice po osnovu poništenja rješenja o prestanku službe. U procesu prekategorizacije kadra 1 podoficir proizveden je u čin oficira. Poslije završenog školovanja na vojnim akademijama u inostranstvu u službu je primljeno 10 oficira, što je znatno unaprijedilo kvalitativnu popunu Vojske.

Ministarstvo odbrane i Vojska ulažu napore za stvaranje integrisanog, modernog, transparentnog, uspješnog i efikasnog sistema upravljanja ljudskim resursima čije će funkcije biti fokusirane prema pribavljanju kadra, profesionalnom razvoju, personalnoj podršci i ravnomjernom odlivu kadra. Realno je očekivati da se na osnovu planirane reorganizacije Vojske i prelaska sa brigadne na bataljonsku organizaciju, do kraja 2014. godine uspostavi održiva projektovana struktura razvoja kadra za potrebe učešće Vojske u odbrambenim misijama.

1.1.2. Planiranje, organizacija rada, kontrole i ocjenjivanje

Proces planiranja u Vojsci predstavlja koordinirani združeni štabni proces koji definiše ciljeve, procedure, resurse, ograničenja i rokove za očekivane planske događaje i krizne scenarije.

Tokom 2013. godine obezbijeđen je kontinuitet realnog, organizovanog i kvalitetnog planiranja rada na svim nivoima komandovanja. Operativno planiranje u Generalštabu i Vojsci je usmjereno na postizanje krajnjeg željenog stanja i ostvarenje projektovanih ciljeva, a unutar racionalnih ograničenja i dodijeljenih resursa. Godišnji i mjesečni planovi rada, težišno tretiraju aktivnosti komandi i jedinica iz domena operativnih poslova, obuke i školovanja, kontrole i ocjenjivanja borbene gotovosti, vojno-vojne saradnje, i drugih oblasti iz nadležnosti Generalštaba i komandi jedinica Vojske.

Osnovnu strukturu planova rada čine ciljevi, težišni zadaci i operacionalizacija zadataka koja predstavlja precizno definisanje sadržaja i toka realizacije svakog zadatka. U izvještajnom periodu nosioci planiranja u Vojsci kontinuirano su sticali uvid u tok izvršavanja zadatka, kvalitet realizacije i stepen ostvarenog krajnje željenog stanja kroz proces praćenja, evidencije, analize i izvještavanja o realizaciji planova.

Polazne osnove za izradu godišnjih planova su:

- Zadaci koji proizilaze iz odbrambenih misija Vojske;
- Smernice razvoja Vojske iz Strategijskog pregleda odbrane;
- Godišnji izvještaj o stanju u Vojsci i učešću Vojske u mirovnim misijama;
- Obaveze koje proističu iz partnerskih ciljeva sa posebnim težištem na opremanju i obuci deklariranih snaga;
- Procjena vojno bezbjednosne situacije u okruženju i moguće implikacije na sistem bezbjednosti;
- Zaključci sa ekspertize razvoja operativnih sposobnosti Vojske;
- Scenariji koji pokrivaju razne događaje iz oblasti kriznog planiranja i odgovora Vojske na moguće izazove;
- Utrošak materijalno finansijskih sredstava i projekcija potreba za naredni period.

Na svim nivoima komandovanja u Vojsci uspostavljena je organizacija rada koja obezbjeđuje:

- Efikasan sistem dnevnog komandovanja;
- Operacionalizaciju zadataka i koordiniranje aktivnosti Vojske;
- Ravnomjerno opterećenje ljudstva i funkcionalnu zamjenjivost u radu;
- Kvalitetno korišćenje informacione tehnologije;
- Mogućnost brze interakcije prema potčinjenim sastavima;
- Zaštitu na radu, pravilan odmor i zdravstvenu zaštitu zaposlenih.

Organizacija rada je potpuno usklađena sa ciljevima planiranja i doprinosi utvrđivanju potrebnih snaga, sredstava i vremena za njihovu realizaciju.

Kroz kvalitetnu realizaciju plana kontrola u izvještajnoj godini utvrđen je kvalitet i kvantitet realizacije planiranih zadataka, stepen borbene gotovosti komandi i jedinica Vojske, obezbjeđeno jačanje odgovornosti kontrolisanih sastava za stanje borbene gotovosti Vojske, kao i potreban stepen standardizacije postupaka u izgrađivanju borbene gotovosti i njene kompatibilnosti sa NATO standardima.

Najznačajniji zadatak Vojske u izvještajnoj godini bio je ocjenjivanje 1. pješadijske čete iz sastava 1 pješadijskog bataljona, deklarisanog za obuku po NATO konceptu operativnih sposobnosti.

Nacionalni tim ocjenjivača u saradnji sa kolegama iz partnerskih zemalja dao je pozitivan sud o opremljenosti i osposobljenosti jedinice za izvršavanje namjenskih zadataka.

Kriterijumi za ocjenjivanje bili su usmjereni prema utvrđivanju procenta ostvarenja planiranog stanja i usklađenost utvrđenog sa planiranim stanjem.

Nakon izvršenih kontrola konstatovano je da utvrđeno stanje u kontrolisanim sastavima Vojske ne odstupa od planiranog stanja a uočeni nedostaci ne smanjuju niti ograničavaju sposobnost jedinice za izvršenje namjenskih zadataka, a postupci i zadaci se realizuju na propisan način.

Kontrola borbene gotovosti

1.1.3. Organizacija sistema elektronskih komunikacija

Sistem veza u Vojsci realizuje se kroz stacionarni i pokretni dio. U sistem veza uvezani su Generalštab i komande svih jedinica Vojske. Predviđenim planom razvoja komunikacija u Ministarstvu odbrane i Vojsci u toku 2013. godine nastavljena je modernizacija i digitalizacija stacionarnog sistema veza, koja obuhvata projekte „Digitalizacija stacionarnog sistema radio-relejnih veza“ („Backbone“ sistem⁴), „Izgradnja optičke kablovske mreže velikog kapaciteta u kasarnama“ i „Izgradnja lokalne računarske mreže unutar vojnih objekata“. U toku 2013. godine u jedinstvenu informaciono-komunikacionu infrastrukturu Ministarstva odbrane i Vojske uvezani su stacionarni objekti veze u sjevernom dijelu Crne Gore (kasarna „13.Jul“ Nikšić i „SČV Bjelasica“) i u kasarni „Milovan Šaranović“, Danilovgrad.

Završena je prva faza projekta formiranja KIS za praćenje situacije na moru, u okviru koje je implementiran KIS u Mornaričkom operativnom centru - MOC (stacionarni dio projekta). Započet je projekat formiranja KIS za praćenje situacije u vazdušnom prostoru, u okviru kojeg je izvršeno opremanje dijela Vazduhoplovnog operativnog centra na a.Golubovci (VOC) sa informaciono-komunikacionom opremom za implementaciju programa „ASDE“⁵ (program za razmjenu NATO podataka o situaciji u vazdušnom prostoru između NATO vazduhoplovnog operativnog centra u Podvornici, Republika Hrvatska i VOC na a.Golubovci).

Informacioni servisi (IS) u Vojsci se nalaze u središnjoj fazi razvoja, nadogradnje i implementacije, a informatička podrška u Vojsci trenutno je na vrlo dobrom nivou. U toku 2013. godine nastavljeno je opremanje Vojske računarima i računarskom opremom. Težište u opremanju je dato na jedinicu koja se ocjenjuje po konceptu operativnih sposobnosti (OCC). Sve lokacije na kojima su razmještene jedinice Vojske pokrivene su mrežom Interneta⁶. U okviru mreže zadejstvovan je E-mail server preko kojeg se vrši razmjena informacija koje nisu stepenovane određenim stepenom tajnosti, čime je znatno povećana brzina razmjene informacija. U Generalštabu je implementirana „unutrašnja“ računarska mreža VCG - Intranet⁷, a u toku 2014/15.godine vršiće se implementacija ove mreže u svim jedinicama Vojske. U okviru Intraneta funkcioniše elektronsko djelovodstvo „Djelovodnik“ i sistem za elektronsku razmjenu informacija (eDMS). U toku 2014. godine planiran je nastavak na implementaciji svih navedenih projekata.

Sistem veze na operativnom nivou kojim su uvezani Generalštab i komande potčinjenih jedinica funkcioniše prvenstveno osloncem na stacionarni sistem veza, a djelimično osloncem na mobilni sistem taktičkih (pristupnih) radio-relejnih linkova i radio uređaja velike snage. Tokom 2013. godine nastavljeno je sa opremanjem VCG sa HF radio uređajima „Harris“ 150/400W, čime su sve jedinica kopnene vojske u potpunosti opremljene sa ovom vrstom uređaja i na taj način je omogućena govorna komunikacija i prenos podataka između Generalštaba i potčinjenih jedinica i komunikacija brigada-bataljon-četa.

Sistem veze na taktičkom nivou, kojim su uvezane komande jedinica Vojske sa potčinjenim sastavima, funkcioniše osloncem na stacionarni sistem veza i na mobilni sistem radio-relejnih i radio veza. U toku 2013. godine nastavljeno je opremanje jedinica kopnene vojske taktičkim HF/VHF/UHF radio uređajima „Harris“ srednje i male snage (težište na OCC jedinicu i deklarisanu snage). Nastavljeno je obučavanje pripadnika roda veze iz svih jedinica Vojske u rukovanju i osnovnom održavanju nabavljenih uređaja. Njihovom upotrebom značajno je poboljšana komunikacija na taktičkom nivou i ispunjenje NATO standarda.

⁴ Backbone – novi digitalni sistem radio-relejnih veza, koji predstavlja „kičmu“ sistema komunikacija MO i VCG.

⁵ ASDE – program za razmjenu podataka o situaciji u vazdušnom prostoru između NATO i partnerskih zemalja.

⁶ Internet – javna računarska mreža.

⁷ Intranet – zatvorena računarska mreža VCG.

Podrška veze i informatike u misiji „ISAF“ u toku 2013. godine funkcionisala je bez problema i omogućavala je kvalitetnu komunikaciju sa komandom crnogorskog kontingenta, kao i komunikaciju pripadnika kontingenta sa porodicama.

Realizacija podrške veze i informatike u Vojsci vršila se, pored sopstvenih kapaciteta i kapacitetima drugih imalaca sistema veze na teritoriji Crne Gore („Telekom“, „MN News“ i „M:tel“).

Planiranje sistema veza, zaštite informacija i informatičke podrške

Postojeća dokumenta Plana veze Vojske izrađena su u skladu sa pravilima i uputstvima koja regulišu podršku veze i informatike, a usklađena su sa važećim zakonima i propisima u Crnoj Gori i NATO standardima. Navedena dokumenta po sadržaju i kvalitetu omogućavaju efikasnu organizaciju sistema veza i informatičke podrške. U toku 2013. godine izrađeni su Standardne operativne procedure (SOP) za rad organa i jedinica veze u različitim situacijama (angažovanje u misijama Vojske) i SOP za „Dužnosti organa i jedinica veze“. Usvojeni su određeni NATO standardi u oblasti IK sistema. Usvajanjem standarda i uputstava propisanih od strane organa za standardizaciju NATO, unaprijediće se proces upotrebe i zaštite sistema veza Ministarstva odbrane i Vojske.

Sistem zaštite informacija stepenovanih određenim stepenom tajnosti još uvijek nije uspostavljen. Korišćenjem mreže Interneta i mail servera „Zimbira“ vrši se prenos neklasifikovanih informacija tj. informacija koje ne sadrže povjerljive podatke. U ovoj oblasti očekuje se donošenje potrebnih zakonskih regulativa, izrada standardnih operativnih procedura i postupaka za zaštitu informacija stepenovanih određenim stepenom tajnosti. U skladu sa donešenim zakonskim regulativama, u saradnji sa DIKS/DMR i Direkcijom za zaštitu tajnih podataka potrebno je izvršiti opremanje sredstvima i programskim paketima za zaštitu prenosa podataka. Osim zaštite informacija prema jedinici angažovanoj u misiji „ISAF“, ne postoje drugi sertifikovani uređaji, sistemi ili softveri za zaštitu informacija.

1.1.4. Transparentnost rada i saradnja sa civilnim sektorom

U izvještajnom periodu ostvaren je napredak u dijelu podizanja transparentnosti rada Vojske na polju reformi u sistemu odbrane i na putu evroatlanskih integracija. Vojska, koja je u prethodnom periodu predstavljena kao Nova snaga Crne Gore, nastavila je sa opravdavanjem te maksime i u 2013. godini.

Tokom godine Vojska je odgovorila svim izazovima na polju bezbjednosti i pružala pomoć i asistenciju civilnim institucijama i stanovništvu gdje god je bilo potrebno ili zatraženo. Takođe u više navrata dokazana je i otvorenost za civilno društvo i medije organizovanjem posjeta i akcija sa ciljem interaktivne komunikacije. Tokom godine u više navrata organizovane su posjete obrazovnih institucija kao i zvaničnih delegacija Vojsci kojima je prezentovan rad Vojske i njeni kapaciteti.

Prezentacija informacija na web sajtu Vojske je podignuta na viši nivo kroz kvalitetniju selekciju vijesti i fotografija i to je kontinuiran proces kojim se postiže dalja nadogradnja i unaprijeđenje web sajta. Cilj unaprijeđenja kvaliteta informacija na sajtu je što bolja prezentacija Vojske i distribucija informacija prema medijskim kućama u Crnoj Gori.

Jedan dio pripadnika Vojske je kroz pripremu tekstova za časopis Partner imalo priliku da prezentuju aktivnosti, događaje i misije čime su ujedno upotpunjavali informacije o aktivnostima u Ministarstvu odbrane i Vojsci.

Pravovremeno i u skladu sa ustaljenim procedurama dostavljani su izvještaji Ministarstvu odbrane, Savjetu za odbranu i bezbjednost i Odboru za odbranu i bezbjednost.

1.2. Raspolaganje borbenim sredstvima i sistemima

Postojeća borbeno sredstva, na upotrebi u Vojsi, podliježu propisanim procesima održavanja koji su tokom godine vršeni u skladu sa materijalnim mogućnostima. U toku 2013. godine nastavljeno je sa remontom složenijih borbenih sistema kao što su artiljerijska oruđa, helikopteri i pojedina plovna sredstva. Nije vršeno značajnije opremanje Vojske borbenim sistemima, već je težište finansiranja usmjereno na remonte i opravke postojećih. U prethodnom periodu Vojska je težišno opremanja sa sredstvima za zaštitu, telekomunikacionom opremom, opremom za nadzor mora i inženjerskim sredstvima. Pregled opremanja jedinica Vojske dat je u prilogu broj 1 ovog Izvještaja.

U oblasti nadzora mora i realizacije partnerskih ciljeva u ovoj oblasti, u toku 2013. godine, vršena je implementacija nekoliko vezanih projekata.

Nacionalni mornarički operativni centar (NMOC) uspostavljen je u zgradi Komande Mornarice Vojske Crne Gore, koja je dijelom rekonstruisana. Ovaj projekat se realizuje fazno. Instalirani su novi radari na vojnim objektima „Mavrijan” (X-band) i „Obostnik” (S-band) i stavljen je u funkciju novi računarski podsistem za upravljanje radom radara. Ovim je stvoreno funkcionalno jezgro za dalju nadogradnju MDAS⁸ (Maritime Domain Awareness System) sistema.

Svečano otvaranje Nacionalnog mornaričkog operativnog centra

Realizaciju partnerskih ciljeva u oblasti vazduhoplovstva karakteriše ugradnja navigacijske i komunikacijske opreme na pet helikoptera (GNS, transponderi, audio paneli, ELT) i obuka letačkog sastava za njenu upotrebu.

U tom pravcu nastavljeno je sa realizacijom ASDE⁹ programa, koji podrazumijeva razmjenu podataka o situaciji u vazдушnom prostoru između partnerskih zemalja. S obzirom da je NATO odobrio razmjenu podataka ASDE u toku 2013. godine, usaglašen je ASDE Memorandum o razumijevanju između Crne Gore i Republike Hrvatske. Predstoji rekonstrukcija jednog objekta u kasarni „Golubovci” u kojem će biti smješten budući Vazduhoplovni operativni centar. Za isti je izrađena projektna dokumentacija i u toku su pripremne radnje za početak rekonstrukcije objekta.

U okviru BRAAD¹⁰ inicijative za balkanski regionalni pristup po pitanju nadzora i kontrole vazdušnog prostora Crna Gora je bila domaćin 6. BRAAD radionice. Tom prilikom su izvršene dodatne konsultacije sa NATO agencijom NCIA¹¹ po pitanju nacionalnih zahtjeva za nadzor vazdušnog prostora, koji su neophodni za izradu prednabavne studije za zaštitu vazdušnog prostora.

⁸ „MDAS” – Maritime Domain Awareness System (sistem praćenja površinskih objekata na moru)

⁹ „ASDE” - Air Situation Data Exchange (razmjena podataka o situaciji u vazдушnom prostoru)

¹⁰ „BRAAD” - Balkan Regional Approach to Air Defence (balkanski regionalni pristup protivvazduhoplovnoj odbrani)

¹¹ „NCIA” - NATO Communications and Information Agency (NATO agencija)

1.3. Podoficirski lanac podrške u funkciji komandovanja

Organizacija podoficirskog lanca podrške definisana je sa organizacijsko-formacijskom strukturom Vojske Crne Gore i funkcioniše kao podrška sistemu komandovanja na svim nivoima komandovanja. U okviru nadležnosti i dobijenih ovlaštenja podoficirski lanac podrške tokom 2013. godine bio je angažovan na polju unapređenja sposobnosti i profesionalnog razvoja stručnog i kvalitetnog podoficirskog i vojničkog kadra. Težišno usmjerenje bilo je ostvareno na planiranju, pripremi, realizaciji i ocjenjivanju pojedinačne obuke vojničkog i podoficirskog kadra kao i realizaciji kolektivne obuke odjeljenskog nivoa. U okviru smjernica koje su definisane Stratezijskim pregledom odbrane podoficirski lanac podrške uspješno je osmislio i razvio novi vid profesionalnog usavršavanja podoficirskog kadra koji će vršiti poslove specijalističkih instruktora i prvih podoficira vodova.

1.4. Angažovanje Vojske u izvršavanju dodijeljenih misija

U toku 2013. godine, Vojska je vršila pripreme i obuku za angažovanje u sve tri misije. Kroz obuku i održavanje potrebnog nivoa borbene gotovosti jedinica, Vojska je sprovodila mjere i aktivnosti u misiji odbrane Crne Gore. Težište u realizaciji pomenute misije bilo je na obuci deklariranih snaga i učešću na zajedničkim vježbama.

Angažovanjem Vojske u međunarodnim misijama dat je doprinos očuvanja mira u svijetu, pri čemu je Vojska prepoznata i uvažena kao kredibilan partner.

Misiju podrške civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima, Vojska je realizovala kroz vježbe u zemlji i inostranstvu na kojima su u zajedničkim timovima bili angažovani pripadnici Vojske i drugih državnih institucija Crne Gore.

1.4.1. Angažovanje Vojske u odbrani Crne Gore

Crna Gora u izvještajnom periodu, nije bila bezbjednosno ugrožena te nije postojala potreba za angažovanjem Vojske u izvršavanju mjera najvažnije i prve misije. Međutim, priprema za ispunjenje zadataka koji proističu iz ove misije stalna su obaveza Vojske i toj vrsti pripreme Vojska je bila posvećena tokom godine u punom svom kapacitetu.

Brojne su aktivnosti koje su u tom pravcu izvedene. Svakodnevnom obukom, opremanjem u mjeri koja je bila moguća obzirom na budžetska izdvajanja, aktivnim učešćem u misijama podrške miru i stabilnosti u svijetu, aktivnim pripremama i učešćem u vježbama u Crnoj Gori i u inostranstvu i brojnim drugim angažovanjem pripadnici Vojske su u značajnoj mjeri unaprijedili svoje sposobnosti. Tako su na konkretan i mjerljiv način doprinijeli bezbjednosti Crne Gore.

1.4.2. Angažovanje Vojske u međunarodnim misijama i operacijama

Vojska Crne Gore se angažuje u međunarodnim misijama i operacijama na osnovu Odluke Skupštine Crne Gore, i to:

- U NATO vođenoj misiji, pod mandatom Ujedinjenih nacija, "INTERNATIONAL SECURITY ASSISTANCE FORCE (ISAF)" u Avganistanu, od februara 2010. godine;
- U posmatračkoj misiji Ujedinjenih nacija "UNITED NATIONS MISSION IN LIBERIA" (UNMIL) u Liberiji, od juna 2006. godine;
- U pomorskoj operaciji Evropske unije NAVFOR - ATALANTA" u vodama Ardenskog zaliva, od septembra 2010. godine.

Učešće pripadnika Vojske Crne Gore u misijama i operacijama bio je jedan od prioritetnih zadataka Ministarstva odbrane i Vojske u toku 2013. godine.

1.4.2.1. Angažovanje Vojske u misiji "UNMIL" u Liberiji

Multinacionalna misija UN u Liberiji ustanovljena je nakon potpisivanja mirovnog sporazuma u Akri (Gana) i donošenja Rezolucije Savjeta bezbjednosti 1509 od 19.09.2003. godine sa mandatom u skladu sa poglavljima VI i VII Povelje OUN. Učešće u ovoj misiji je nastavljeno nakon obnove crnogorske državnosti, preuzimanjem dvije od raspoloživih pozicija koje su imali pripadnici Vojske Državne zajednice. U skladu sa Odlukom Skupštine u ovoj misiji Vojska Crne Gore angažuje dva pripadnika, sa mogućnošću rotacije.

Crnogorski oficiri u misiji "UNMIL", obavljaju dužnost vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija. Njihova misija je nadgledanje stanja u zoni odgovornosti kroz realizaciju štabnih poslova i patroliranje u skladu sa zadacima koje pred njih postavlja Glavni štab misije u Monrovijsi, glavnom gradu Liberije. Na zadacima koje izvršavaju, crnogorski oficiri, kao ni ostali vojni posmatrači, nijesu naoružani, a patrole uglavnom sačinjavaju dva člana.

U 2013. godini nije bilo situacija u kojima je bila ugrožena njihova bezbjednost. Svi pripadnici Vojske Crne Gore angažovani u misiji "UNMIL" u potpunosti su realizovali dodijeljene zadatke i na dostojan način reprezentovali Vojsku i Crnu Goru.

U 2013. godini u "UNMIL" misiji učestvovala su dvije grupe od po dva oficira, tako da je Vojska Crne Gore uvijek imala dva angažovana oficira u misiji. U julu i septembru izvršena je rotacija i primopredaja dužnosti između ove dvije grupe oficira angažovanih u ovoj misiji.

1.4.2.2. Angažovanje Vojske u mirovnoj misiji ISAF u Avganistanu

"International Security Assistance Force" (ISAF) je misija međunarodnih bezbjednosnih snaga u Avganistanu pod mandatom Ujedinjenih nacija. Misija je uspostavljena na osnovu Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1386 od 20. decembra 2001. godine i Vojnotehničkog sporazuma sa prelaznom Vladom Islamske Republike Avganistan (Bonski sporazum, 5. decembar 2001. godine).

Međunarodne snage "ISAF" čine koaliciju vojnih snaga zemalja članica NATO i ostalih partnerskih država koje djeluju u skladu sa odlukama Savjeta bezbjednosti UN-a.

NATO je preuzeo komandovanje i koordinaciju nad misijom "ISAF" 11. avgusta 2003. godine, što je bila prva misija NATO-a van svog tradicionalnog evro-atlantskog područja.

Pripadnici Vojske Crne Gore se u misiji „ISAF“ u Avganistanu angažuju od februara 2010. godine, na osnovu Odluke Skupštine Crne Gore. Tokom 2013. godine izvršene su značajne promjene u strukturi, brojnom stanju i zadacima kontingenta. Brojno stanje je smanjeno sa 40 pripadnika, koliko je brojao šesti kontingent, na 25 koliko broji osmi kontingent.

Početkom marta 2013. godine naši vojnici su, zajedno sa mađarskim, uspješno završili zadatak u gradu Pol-e Komri, u provinciji Baglan i bazu "Panonia" predali Avganistanskim nacionalnim snagama bezbjednosti (ANSF). Ovo je bilo planirano strategijskim planom koalicioni snaga za prenos ovlaštenja na lokalne avganistanske organe vlasti. Nakon završetka ovog zadatka, crnogorski vojnici su nastavili angažovanje na vrlo zahtjevnom zadatku zaštite snaga u najvećoj savezničkoj bazi na sjeveru Avganistana, "Marmal" u Mazar-e Šarifu. Partneri Vojski Crne Gore na ovom zadatku su Oružane snage Republike Hrvatske, sa kojima se realizuju zajedničke pripreme i angažovanje na terenu.

Po prvi put sedmom crnogorskom kontingentu su dodijeljeni zadaci patroliranja izvan baze, što predstavlja značajno unaprijeđenje sposobnosti, obzirom da je prethodnih šest kontingenata bilo zaduženo za stacionarno obezbjeđenje baze u Pol-e Komriju.

U sklopu priprema za novi zadatak, Savjet za odbranu i bezbjednost je na predlog Ministarstva odbrane, usvojio izmjenu nacionalnih ograničenja, na osnovu kojih je crnogorskim vojnicima odobreno da realizuju zadatke patroliranja izvan baze, u rejonu 25 km x 25 km oko baze "Marmal". Tokom 2013. godine svoje angažovanje u misiji „ISAF“ završili su šesti i sedmi kontingent, dok je trenutno u misiji angažovan osmi kontingent.

Pripreme crnogorskih kontingenata realizovane su u skladu sa planovima priprema, srazmjerno potrebama i propisanim kriterijumima za dužnosti na kojima je predviđeno angažovanje pripadnika Vojske u misiji. Pripreme crnogorskih vojnika realizovane su u Crnoj Gori i u inostranstvu. Težište obučavanja je bilo na podizanju psiho-fizičke spremnosti, unapređenju vojno-stručnih, taktičkih i vatrenih sposobnosti pripadnika kontingenta. U procesu obuke su aktivno uključeni instruktori koji su bili pripadnici prethodnih crnogorskih kontingenata u misiji "ISAF". Psihološke pripreme realizovali su trupni psiholozi iz jedinica Vojske Crne Gore.

Angažovanje crnogorskih kontingenta u misiji "ISAF", u 2013. godini, proteklo je uz potpunu primjenu pravila angažovanja i definisanih nacionalnih ograničenja. Misija zaštite snaga u bazi "Marmal" uspješno je realizovana uz doslednu primjenu propisanih taktika, tehnika i standardnih operativnih procedura za realizaciju patrola izvan baze i unutrašnje obezbjeđenje aerodroma u bazi. Štabni oficiri i podoficiri uspješno su realizovali zadate poslove na dužnostima na kojima su bili angažovani u štabu Regionalne komande "Sjever" u Mazar-e Šarifu.

Tokom 2013. godine dvije delegacije Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore, na čelu sa načelnikom Generalštaba viceadmiralom Drganom Samardžićem, posjetile su pripadnike sedmog i osmog kontingenta Vojske Crne Gore u misiji "ISAF". Tim prilikama uručene su dvije donacije lokalnom stanovništvu u ukupnoj vrijednosti 5.945,95 €. Donacije su realizovane kroz sanaciju vodotornja i opremanje osnovne škole inventarom u selu koje se nalazi u neposrednoj blizini baze "Marmal", a takođe se nalazi i na maršruti crnogorskih vojnika tokom svakodnevnih patrola.

Načelnik Generalštaba VCG, viceadmiral Dragan Samardžić sa saradnicima, prilikom posjete VII kontingentu i slika vodotornja koji je saniran donacijom

Učešće pripadnika Vojske Crne Gore u misiji "ISAF" je u funkciji održavanja interoperabilnosti sa partnerskim savezničkim snagama, kao i u funkciji izgradnje i jačanja sposobnosti pripadnika i jedinica Vojske Crne Gore.

Posebno naglašavamo da se kroz učešće na novom zadatku obezbjeđenja baze “Marmal”, unaprijedila saradnja sa Oružanim snagama Republike Hrvatske, od koje u kontinuitetu imamo veliku podršku za pripremu naših kontingenata. Iskustva stečena u misiji se direktno primjenjuju u sitemu obuke što značajno doprinosi dostizanju visokih standarda oružanih snaga i unapređenju borbene gotovosti Vojske Crne Gore.

1.4.2.3. Angažovanje Vojske u operaciji EU “EU NAVFOR-ATALANTA” u Somaliji

Evropska unija je u decembru 2008. godine formirala pomorske snage “EU NAVFOR” Somalia i pokrenula operaciju Atalanta kao odgovor na rastući nivo piraterije i oružanih pljački na „Rogu Afrike“ i u Indijskom okeanu. Operacija Atalanta se realizuje u okviru Evropske zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike i u skladu sa relevantnim rezolucijama Savjeta bezbjednosti UN i odredbi međunarodnog prava. Vojska Crne Gore u ovoj misiji učestvuje od avgusta 2010. godine, ukrcavanjem mornaričkih oficira i podoficira na brodove ratnih mornarica partnerskih zemalja.

Pripreme i obuka pripadnika za učešće u operaciji "EU NAVFOR-ATALANTA" je realizovana u Mornarici Vojske Crne Gore, kao i kroz različite vidove osposobljavanja mornaričkih oficira u inostranstvu. Kvalitetu priprema pripadnika Mornarice Vojske Crne Gore za upućivanje u mirovnu operaciju "EU NAVFOR ATALANTA", doprinose iskustva stečena učešćem na međunarodnoj vježbi "ADRION LIVEX", kao i upućivanje na specijalističku obuku koja se održava u NATO centru za obuku u pomorskim operacijama (NMIOTC) u Grčkoj.

Vojska Crne Gore je u junu 2013. godine uputila prvog pripadnika u Komandu operacije "EU NAVFOR-ATALANTA" u Nortvud (Northwood), Velika Britanija. Upućivanjem oficira u komandu operacije unapređuje se doprinos Vojske operaciji "EU NAVFOR-ATALANTA" i pospješuje realizacija partnerskih ciljeva. Na italijanskoj fregati "LIBECCIO" od 16. septembra 2013. godine ukrcani su dvojica pripadnika Mornarice Vojske Crne Gore. Predviđeno je da njihovo ukrcanje na italijanskom brodu traje do kraja februara 2014. godine. Pripadnici Mornarice ukrcani na brodovima, angažovani su na dužnostima savjetnika u bording timu, navigacijskih oficira, kao i pomoćnici oficira u brodskom operativnom centru.

Tokom angažovanja pripadnika Mornarice u operaciji „EU NAVFOR-ATALANTA” u 2013. godini nije bilo ugrožavanja njihove bezbjednosti.

1.4.3. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama

Redefinisanjem misija i zadataka u okviru novog Strategijskog pregleda odbrane Crne Gore, „Podrška civilnim institucijama u kriznim situacijama“ navedena je kao treća misija Vojske Crne Gore. Zadaci Vojske u okviru ove misije su: podrška civilnim institucijama prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa, podrška policiji u borbi protiv terorizma i podrška u akcijama traganja i spašavanja. Misije i zadaci su u odnosu na definicije iz prethodnog strategijskog pregleda pretrpjeli određene terminološke izmjene.

Pripadnici Vojske Crne Gore su u 2013. godini učestvovali na više od 100 aktivnosti u okviru civilno-vojne saradnje, koje su se najvećim dijelom odnosile na pružanje podrške civilnim institucijama u zemlji.

Svakako najplemenitiji primjer podrške civilnim institucijama, bio je saniranje posljedica najveće saobraćajne nesreće u Crnoj Gori u toku protekle godine, kada je na magistralnom putu Kolašin – Podgorica, prilikom pada autobusa rumunskih registarskih oznaka u provaliju poginulo i povređeno više turista, rumunskih državljana.

Podrška je pružena u vidu ljudstva, sanitetskih, teretnih i terenskih vozila, sanitetskog i inženjerskog materijala, kao i pri prevoženju posmrtnih ostataka stradalih u ovoj teškoj nesreći. Predsjednik Rumunije, gospodin Trajan Basesku, dodijelio je Vojsci Crne Gore rumunski nacionalni orden „Za zasluge“ kao znak zahvalnosti za pomoć žrtvama nesreće i iskazanu požrtvovanost pripadnika Vojske.

Pripadnici Vojske Crne Gore prilikom pružanja pomoći nastradalim putnicima u udesu rumunskog autobusa

Rumunski nacionalni orden „Za zasluge“ ispred Vojske Crne Gore primio je Načelnik štaba Generalštaba VCG, pukovnik Zoran Lazarević

Jedan od najrizičnijih zadataka u okviru podrške civilnim institucijama bio je podvodno pretraživanje akvatorijuma i izvlačenje neeksplodiranih ubojnih sredstava iz mora na kopno. Ovu aktivnost uspješno su izveli pripadnici Pomorskog odreda Mornarice Vojske u rejonu luke bivše Kasarne „Orjenski bataljon“ u Kumboru, a na osnovu sklopljenog Ugovora o tehničkoj saradnji sa firmom „Azmont Investments“ d.o.o. Korišćena su iskustva iz vježbe „Dolphin 12“ i dio opreme za pregled podmorja koje su donirale SAD. Pored toga, pripadnici odreda su bili angažovani i za pretraživanje morskog dna u Luci „Porto Montenegro“ u Tivtu.

1.4.4. Aktivnosti Vojske iz oblasti civilno - vojne saradnje

Kao jedna od najvećih atrakcija i ponos Mornarice i Vojske Crne Gore, Školski brod „Jadran“ je i u toku 2013. godine angažovan za potrebe civilnih institucija i to krstarenja studenata Fakulteta za pomorstvo iz Kotora, pobjednika konkursa „Jadran i mi“, učenika Srednje pomorske škole iz Kotora, sa kojima je posada broda učestvovali i u uređenju prostora oko

spomenika Spasiću i Mašeri, za potrebe Planinarskog kluba „Vjeverica“, ASPEN konferencije i održavanja koncerata, a brod su posjećivali učenici mnogih osnovnih i srednjih škola iz Crne Gore.

U avgustu 2013. godine, organizovane su četvorodnevne svečanosti u čast 80. godišnjice Školskog broda „Jadran“, koje su privukle veliki broj zainteresovanih građana i turista. Aktivnosti oko proslave obuhvatale su izložbu fotografija i artefakata povezanih sa brodom, jedriličarsku regatu u saradnju sa Jedriličarskim klubom „Mornar“, Jaht klubom „Porto Montenegro“, Turističkom organizacijom Tivta i Opštinom Tivat, kao i završnu proslavu u saradnji sa Bokeljskom mornaricom 809 Kotor i Glazbeno-prosvjetnim društvom Tivat.

Proslava 80. godišnjice Školskog broda „Jadran“

Pored Školskog broda „Jadran“, pučinski remorker PR-41 „Orada“, motorne jedrilice „Bojana“ i „Milena“, kao i motorni gliser „Polycat“ bili su angažovani u toku 2013. godine za potrebe Tivatske parohije Mitropolije crnogorsko-primorske, Uprave za pomorsku sigurnost, Luke Kotor, turističkih organizacija opština Kotor i Tivat, nevladine organizacije (NVO) „Atlantski savez Crne Gore“, a motorne jedrilice i gliseri učestvovali su na poziv organizatora i na brojnim regatama.

Uz zajedničko ulaganje Vojske Crne Gore, Opštine Bar i streljačkog kluba „Mornar“ iz Bara, svečano je otvorena streljana u Kasarni „Pero Četković“ u Baru.

Izgled savremene streljane u Kasarni „Pero Četković“ u Baru

Pored navedenih aktivnosti, uz koordinaciju sa Generalštabom, pripadnici Brigade Kopnene vojske, Logističke baze i drugih jedinica učestvovali su u akciji čišćenja Čemovskog polja, pošumljavanja terena u Župi nikšićkoj u saradnji sa četom izviđača „Orlovi“, organizaciji tradicionalnog Ilindanskog zbora kod crkve „Ružica“ na planini Sinjajevini i na manifestaciji „Julske vatre mladih“ u Danilovgradu.

Akcija čišćenja Čemovskog polja

Podržana je i organizacija takmičenja u streljaštvu povodom dana oslobođenja Podgorice, međunarodna atletska trka „19. decembar – Trofej Podgorice 2013“, „20. internacionalni podgorički maraton – Podgorica 2013“, „Svjetski dan atletike – 2013“, „XIII međunarodni ultra maraton“, „III Lovčenski planinski maraton“ i Šesti međunarodni miting bacača kugle „Draževina 2013“. Pružena je podrška i pomoć mnogim organizacijama, od kojih izdvajamo: pomoć Udruženju studenata elektrotehnike Evrope (EESTEC) u organizaciji prevoza učesnika međunarodne konferencije, Stonoteniskom savezu Crne Gore u organizaciji međunarodnog turnira u stonom tenisu „Trofej Podgorice“, Fudbalskom savezu Crne Gore za fizičku provjeru sudija Srednje fudbalske regije, Planinarskom savezu Crne Gore u organizaciji 36. memorijala „Danilo Jauković“ i međunarodnog takmičenja u orijentiringu „Montenegro Adriatic Open“, Lovačkom savezu Crne Gore u organizaciji kupa u gađanju iz lovačkog karabina, Atletskom savezu Crne Gore u organizaciji atletske višeboja, NVO „GEO-EKO MONTENEGRO“ u organizaciji kampa „Prokletije 2013“, NVO „9. decembar“ prilikom realizacije projekta „Eko kamp 2013“, NVO „Atlantski savez Crne Gore“ u organizaciji „To Be Secure“ foruma i NVO „ALFA Centar“ u realizaciji manifestacija „Veliki saobraćajni čas“, „Siguran korak“, regionalnog evro-atlantskog kampa „REACT 2013“ i pripremi takmičara za međunarodno takmičenje „Aliante 2013“.

Učenici srednjih škola na pripremama za međunarodno takmičenje „Aliante 2013“

U nekoliko navrata organizovano je dobrovoljno davanje krvi u saradnji sa Crvenim krstom i Zavodom za transfuziju krvi Crne Gore u više gradova u kojima su locirane jedinice Vojske. Vojni orkestar je angažovan na mnogim manifestacijama od kojih je najznačajnije navesti „Dječiji prolječni vikend“, koji je organizovala agencija ”UNIQA“ u Tržnom centru ”Delta City“, na ceremoniji otvaranja kadetskog evropskog prvenstva u rvanju u Baru i povodom obilježavanja Dana državnosti SAD.

Vojni orkestar i drugi pripadnici Vojske na manifestacijama „Dječiji prolječni vikend“ i „Veliki saobraćajni čas“

Pripadnici Inženjerijske čete iz sastava Brigade Kopnene vojske su na poziv opštinskih vlasti učestvovali u probijanju puta Balj-Seoce u Opštini Andrijevica, na proširenju puta u selu Buronja i izgradnji puta selo Duga-selo Rijeka Piperska, na uređenju kruga Javne ustanove za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci na Kakarickoj Gori u Opštini Podgorica, na nasipanju puta u selu Pišteti u Opštini Nikšić i seoskih puteva u opštini Pljevlja, kao i na čišćenju sniježnih nanosa u nekoliko navrata u rejonu sela Srijede, Praga, Podbožur i Jabuka, na lokalnim putevima Kuside – Trepča - Muževce, i na putu prema Vračenovićima u Opštini Nikšić.

Upotreba mehanizacije Inženjerijske čete Vojske Crne Gore u probijanju puta Balj-Seoce i prilikom uređenja kruga Javne ustanove za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci

Vazduhoplovstvo Vojske je angažovalo helikoptere sa posadama prilikom snimanja materijala za dokumentarne filmove i spotove za potrebe televizija i organizacija, kao i za prevoz odgovarajuće opreme.

Pripadnici Mornarice Vojske učestvovali su u suzbijanju posljedica ekološkog incidenta u vidu izvlačenja i postavljanja novih brana, separatora i apsorbenata na mjestu potonulog remorkera PR-38 „Tunj“ u Risanskom zalivu, u akciji čišćenja kotorskih bedema, ispumpavanju vode iz temelja Upravne zgrade Luke Kotor, aktivno su sarađivali sa predstavnicima muzeja „Porto Montenegro“ na odabiru eksponata za muzej, po zahtjevu Lučke kapetanije Kotor i naređenju komandanta Mornarice vršili su vizuelno i radarsko praćenje pojedinih plovnih objekata i organizovali taktičko-tehničke zborove i metodsko pokazne vježbe za učenike srednjih škola iz Bara.

Angažovanje pripadnika Vojske Crne Gore u podršci civilnim institucijama prilikom gašenja požara nije bilo tako intenzivno kao prethodnih godina. Od većih intervencija mogu se navesti angažovanje ljudstva, vozila i tehnike u gašenju požara u krugu fabrike briketa na Čemovskom polju, u krugu bivšeg objekta Vojne građevinske ustanove „Lovćen“ i u rejonu Rogama u Opštini Podgorica, kao i požara koji je nastao prilikom rezanja hangara u krugu bivše Kasarne „Orjenski bataljon“ u Kumboru, u Opštini Herceg Novi.

U svim većim jedinicama Vojske redovno se održavaju pokazne vježbe posvijećene aktivnostima u okviru protivpožarne zaštite. Jednu od pokaznih vježbi realizovalo je Vazduhoplovstvo VCG u saradnji sa Aerodromima Crne Gore, a na interesornoj pokaznoj vježbi „Pružanje pomoći stanovništvu u slučaju nepogoda uzrokovanih požarom“, pored Mornarice VCG, učestvovali su i Pomorska policija, Uprava pomorske sigurnosti Crne Gore, Dobrovoljno vatrogasno društvo „Krtoli“ iz Radovića, Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Lučka kapetanija Kotor, Luka Kotor i Lučka uprava Crne Gore.

Pučinski remorker PR-41 „Orada“ kao aktivni učesnik interresorne vježbe

Rad na projektu „GEPSUS“ nastavljen je i u toku 2013. godine. Projekat se realizuje kroz NATO program „Science for Peace and Security“ („Nauka za mir i bezbjednost“). Odvija se u saradnji Ministarstva odbrane i Elektrotehničkog fakulteta iz Podgorice, uz stručnu, logističku i finansijsku pomoć partnera iz Izraela (Univerzitet u Jerusalimu i kompanija „EMESCO“), Italije („Fondazione Graphitech“) i Slovenije (Univerzitet u Mariboru). Ministarstvo odbrane je krajnji korisnik projekta koji ima za cilj unaprijeđenje kapaciteta za reagovanje u vanrednim situacijama u Crnoj Gori, a Vojska Crne Gore aktivno učestvuje u ovom projektu. Na osnovu izrađenog plana, predviđeno je da u toku 2014. godine bude uspostavljen i opremljen simulacioni centar u kasarni u Golubovcima. Centar bi imao mogućnost simulacije katastrofa izazvanih vazдушnim polutantima, kao i praćenje prostiranja vazдушnih polutanata u realnom vremenu, praćenje parametara hemijskog zagađenja i mogućnost razmjene podataka sa nadležnim državnim

organima i drugim institucijama u slučaju industrijskih akcidenata, akcidenata pri transportu materija i slično. Ostavljena je i mogućnost nadgradnje sistema za upotrebu prilikom drugih prirodnih i veštački izazvanih vanrednih situacija i katastrofa.

Simulacija incidenta izazvanog nekontrolisanim oslobađanjem otrovnog gasa u Podgorici u okviru projekta "GEPSUS"

U cilju unaprijeđenja obuke ljudstva i jedinica za sva tri zadatka koja proističu iz treće misije Vojske Crne Gore, implementirana su dosadašnja iskustva, identifikovane i naučene lekcije iz brojnih aktivnosti Vojske koje su realizovane u cilju podrške civilnim institucijama.

Obuka pripadnika Vojske Crne Gore za podršku civilnim institucijama u kriznim situacijama realizovana je upućivanjem starijehina na kurseve civilno-vojne saradnje i civilno-vojnog planiranja i podrške. Obuka u praktičnim postupcima podrške civilnim institucijama, realizovana je učešćem štabnih oficira za civilno-vojnu saradnju (CIMIC) i logistiku, kao i tročlanog medicinskog tima u sastavu Bataljonske sanitetske stanice (ROLE 1) na međunarodnoj vježbi "Shared Resilience 13" („Združeni otpor 13“) u Republici Makedoniji.

Učesnici vježbe "Shared Resilience 13" u Republici Makedoniji

U martu 2013. godine, organizovana je „Radionica o razvijanju sposobnosti hemijske, biološke, radiološke i nuklearne (HBRN) odbrane i granične bezbjednosti na zapadnom Balkanu“, kojoj je prisustvovalo 50 učesnika iz 19 država svijeta, uz predstavnike Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore. Tokom rada identifikovani su glavni bezbjednosni izazovi i ponudena su brojna rješenja koja su ključna za uspjeh u budućem razvoju kapaciteta NATO i partnerskih država u ovoj oblasti.

Učesnici „Radionice o razvijanju sposobnosti HBRN odbrane i granične bezbjednosti na zapadnom Balkanu” i „Konferencije ključnih rukovodilaca u oblasti civilno-vojne saradnje“

Takođe, uspješno je organizovana „Konferencija ključnih rukovodilaca u oblasti civilno-vojne saradnje“ u maju 2013. godine, kojoj je prisustvovalo 36 učesnika iz institucija NATO-a i na kojoj su, između ostalog, razmatrana i iskustva Crne Gore u saradnji vojnih i civilnih struktura tokom vanrednog stanja u 2012. godini.

2. LOGISTIČKA PODRŠKA

Logistička podrška u Vojsci Crne Gore je fleksibilnog karaktera sa strukturom prilagođenom potrebama komandi i jedinica. Postoji potreba da se nastavi sa analizama postignutih efekata njenog funkcionisanja u pravcu daljeg unapređenja.

2.1. Organizacija i funkcionisanje logistike i podrška jedinicama u izvršavanju zadataka

Težište angažovanja logističkih kapaciteta bilo je usmjereno na opremanje pojedinaca i jedinica za učešće u međunarodnim misijama i operacijama, podršci jedinicama u obuci i na vježbama, servisiranju obaveza prema partnerskim zemljama i u podršci jedinica angažovanih na zadacima pružanja pomoći civilnim institucijama.

Odobrena finansijska sredstva su trošena racionalno za namjenske zadatke.

Pravovremeno je planirana popuna jedinica sa potrebnim materijalima, energentima i drugim sredstvima i opremom od značaja za unapređenje operativnih sposobnosti komandi i jedinica. Težište je izraženo na ugovaranju, prijemu i raspodjeli: opreme za deklarisanu sastavu, pogonskog goriva, potrošnog materijala, rezervnih dijelova za održavanje sredstava i drugog.

Osnovno održavanje naoružanja i vojne opreme, sa kojima raspolaže Vojska, vršila je Logistička baza osloncem na sopstvene kapacitete. Najveći dio zahvata na vojnoj tehnici vršen je kroz servisiranje, osnovno održavanje i tehničke preglede. Održavanje raspoložive tehnike bilo je uslovljeno obezbjeđenjem potrebnog asortimana rezervnih dijelova, što je obezbjeđivano putem ugovora sa dobavljačima iz Crne Gore.

U okviru djelatnosti opšte logistike težište je bilo usmjereno na organizaciju ishrane pripadnika Vojske i pripadnika partnerskih država tokom njihovog boravka u Crnoj Gori. Pripremljeno je, distribuirano i podijeljeno 276.180 obroka hrane.

Transportna podrška je obuhvatala organizaciju saobraćaja i transporta u jedinicama, sa izradom planova upotrebe i kontrole stanja, realizacijom dnevnog snabdijevanja korisnika u svim vojnim objektima. Pored toga organizovana su i realizovana prevoženja jedinica uključujući i prevoženja pripadnika Vojske angažovanih u međunarodnim misijama, operacijama i na vježbama, do destinacija gdje su realizovane aktivnosti.

Angažovanjem transportnih kapaciteta na teritoriji Crne Gore pređeno je 472 865 km, prevezeno je 30 197 lica, transportovana je 6 516 tona čvrstog tereta i 1 082 190 litara tečnosti.

Ukupno je utrošeno 7 846 litara motornog benzina i 68 417 litara dizel goriva. Posebne mjere bezbjednosti su preduzimane prilikom prevoženja ljudstva, naoružanja i municije do lokacija na kojima je vršeno njihovo korišćenje.

Održavanje objekata u vojnim kompleksima vršeno je sa težištem na neophodnim opravkama magacina u kojima se čuva vojna oprema, naoružanje i municija. Međutim, i pored učinjenih napora u tom pravcu i dalje su uslovi za smještaj ljudstva, naoružanja i vojne opreme vrlo nepovoljni. Postojeća infrastruktura u vojnim kompleksima je stara te je time i njeno održavanje složeno i često finansijski neopravdano. Samo je nekoliko objekata u Vojsci adaptirano ili je novijeg datuma izgradnje.

Jedan od magacina u skladištu „Brezovik“ nakon rekonstrukcije

2.2. Logistička podrška jedinica u izvršavanju međunarodnih misija i operacija

Efikan i vremenski tačan pokret snaga, uključujući razmještanje, preduslov je za uspješnu realizaciju vojnih operacija. Takav pristup podrazumijeva učešće civilnih i vojnih resursa države i njenih partnera u logističkoj podršci vojnih snaga.

Ministarstvo odbrane i Vojska su, i tokom 2013. godine, preduzimali niz aktivnosti u cilju stvaranja potrebnih materijalno-finansijskih uslova za učešće pripadnika Vojske u međunarodnim misijama i operacijama. Potrebna logistička podrška u izvršavanju ovih zadataka obezbijedivana je ugovorima sa partnerima u Crnoj Gori i u inostranstvu. To se posebno odnosi na prevoženje crnogorskih kontingenata do baza i brodova na kojima su se razmješitali i izvršavali dodijeljene misije i zadatke. Takođe, to se odnosi na sklapanje Ugovora sa partnerima u cilju stvaranja uslova za funkcionisanje na lokacijama (smještaj, ishrana, uslovi za očuvanje zdravlja i higijene, održavanje sredstava i sl.).

Prilikom tranzita kroz Crnu Goru u više slučajeva je organizovan smještaj i ishrana pripadnika snaga iz sastava KFOR-a, koje su angažovane na Kosovu, u skladu sa Sporazumom o tranzitnim aranžmanima snaga NATO-a preko teritorije Crne Gore.

2.3. Logistička podrška jedinica u izvršavanju treće misije Vojske

Angažovanje logističkih kapaciteta bilo je usmjereno u dva pravca, i to: na podršci angažovanim jedinicama Vojske i na pružanju pomoći državnim institucijama prilikom ukazanih potreba. Težište aktivnosti u podršci angažovanim vojnim snagama bilo je usmjereno na: svakodnevno obezbjeđenje ishrane angažovanom ljudstvu, obezbjeđenje zaštitne opreme, opravke angažovane tehnike, popunu jedinica nedostajućom opremom i sredstvima,

obezbjedenju goriva za angažovana sredstva, preventivno - medicinskoj zaštiti u kasarnama i na terenu, i sl. Stečena iskustva ukazuju na potrebu pravovremenog predviđanja posljedica prirodnih i vjestački izazvanih neprilika i događaja, te pravovremeno obezbjeđenje resursa za podršku građanima i institucijama.

2.4. Uništavanje viška municije i naoružanja i rješavanje suvišnih pokretnih sredstava

Crna Gora je u potpunosti posvećena sprovođenju programa uništenja viška municije i naoružanja prepoznajući ovaj izazov kao ključni problem za bezbjednost njenih građana. I pored učinjenih napora i dalje su značajne količine viškova opasne municije, starih motornih vozila i druge opreme koja opterećuje jedinice. U 2013. godini nastavljeno je sa rješavanjem ovog problema, a najznačajnije aktivnosti odnosile su se na neutralizaciju i uništavanje viškova ubojnih sredstava i prodaju neperspektivnih motornih vozila.

U sljedećoj tabeli dat je pregled neutralisanih i delaborisanih ubojnih sredstava u izvještajnom periodu kroz program "MONDEM" i po Tehničkom sporazumu sa Vladom SAD.

	Planirano (t)	Ukupno uništeno	Uništeno u 2013.g.
„MONDEM” program	1.501,59	1.389,54	247,27
Teh. Sporazum sa SAD	1.812,70	1.209,80	135,88
UKUPNO	3.314,29	2.599,34	383,15

U sopstvenoj organizaciji Ministarstvo odbrane je do sada uništilo **267,18** tona ubojnih sredstava sa nestabilnim barutom.

U Crnoj Gori u vojnim skladištima, još se nalazi **714,95** tona municije i minsko eksplozivnih sredstava za uništenje. Ministarstvo odbrane i Vojska su upotpunosti posvećeni da u saradnji sa sa partnerima nastave rješavanje ovog ozbiljnog bezbjednosnog izazova.

Tokom godine preuzeto je, od strane kupaca, 76,97 tona municije i 49 komada naoružanja.

Posebnu prepreku za brži i efikasniji način rješavanja ovog bezbjednosnog problema u Crnoj Gori predstavlja nepostojanje poligona za uništavanje viška municije ili municije sa nestabilnim svojstvima.

3. ZAŠTITA SNAGA I SREDSTAVA

U toku 2013. godine u Vojsci su planski i organizovano preduzimane sve mjere i aktivnosti koje su imale za cilj smanjenje ugroženosti ljudstva, objekata i vojne opreme od svih oblika prijetnji, kako prilikom angažovanja pripadnika i jedinica Vojske u zemlji tako i u misijama i operacijama u inostranstvu. Težište zaštite snaga i sredstava je bilo na definisanju i implementaciji propisanih mjera bezbjednosti u svim komandama i jedinicama Vojske.

3.1. Planiranje i organizacija mjera bezbjednosti

Kvalitetnim planiranjem, organizacijom i primjenom mjera bezbjednosti, doslednom realizacijom kontrola na svim nivoima, angažovanjem pripadnika vojne policije i drugim preventivnim mjerama stanje bezbjednosti u Vojsci tokom 2013.godine je dodatno unaprijeđeno.

Pripadnici Čete vojne policije u 2013. godini ukupno su izvršili 26.890 protivterorističkih pregleda i realizovali su 105 patrola sa zadatkom kontrole vojnog reda i discipline (17,2% više nego u 2012.godini). Intenzivirana je i kontrole vojnog putnog saobraćaja.

Na poslovima bezbjednosti vojnog putnog saobraćaja u izvještajnom periodu realizovano je 119 saobraćajnih patrola, a protiv prekršioca saobraćajnih propisa podnijete su ukupno 23 saobraćajne prijave, što je povećanje za 60,9% u odnosu na 2012. godinu.

Stručno-specijalističke sposobnosti pripadnika Vojske za primjenu mjera bezbjednosti su unaprijeđene realizacijom stručno-specijalističkih programa obuke u zemlji i inostranstvu, kao i kroz saradnju sa Upravom policije i Policijskom akademijom u Danilovgradu.

3.2. Organizacija fizičkog, tehničkog i kombinovanog obezbjeđenja lica i objekata

Primjenom mjera fizičkog, tehničkog i kombinovanog obezbjeđenja uspješno su obezbjeđivana štićena lica, objekti i dokumenta od posebnog značaja za Vojsku. U izvještajnom periodu za obezbjeđenje VIP i drugih inostranih vojnih delegacija ukupno je bilo angažovano 228 patrola, što je povećanje za 2,7% više u odnosu na prethodnu godinu. Svi zadaci obezbjeđenja lica i objekata protekli su bez vanrednih događaja.

U procesu donošenja odluke o načinu organizacije obezbjeđenja objekata, opredijeljena zaključcima iz procjene ugroženosti objekata i uslovljena optimizacijom kadra, Vojska je formiranjem formacijskih profesionalnih sastava za obezbjeđenje perspektivnih vojnih lokacija utvrdila snage i sredstva za najracionalnije obezbjeđenje objekata i na taj način znatno unaprijedila kvalitet obezbjeđenja objekata.

U skladu sa analizama koje je sproveo Ministarstvo odbrane, za funkcionisanje sistema odbrane potrebna su 23 vojna kompleksa. Od toga je 19 lokacija dugoročno perspektivno, dok su 4 lokacije privremenog karaktera. Važno je napomenuti da se na obezbjeđenju lokacija u višku dnevno angažuje značajan broj pripadnika Vojske, kao i drugih privremeno angažovanih lica. Ukupni troškovi za obezbjeđenje ovih objekata iznose oko 220.000 € na godišnjem nivou i ovaj iznos se izdvaja iz budžeta za odbranu. Osim finansijskih troškova, angažovanje ljudstva na obezbjeđenje ovih objekata ima negativan uticaj na osposobljavanje i izvršavanje osnovnih zadataka pripadnika Vojske.

Unapređenje sistema obezbjeđenja i zaštite vojnih objekata uslovljeno je:

- Raspoloživim finansijskim sredstvima opredijeljenim za ovu namjenu;
- Dinamikom procesa unapređenja sigurnog skladištenja ubojnih sredstava kroz modernizaciju postojećih skladišta;
- Optimizacijom pojedinih skladišnih kapaciteta i
- Dinamikom reorganizacije sistema obezbjeđenja vojnih objekata upotrebom tehničkih sredstava, u kombinaciji sa drugim elementima obezbjeđenja.

4. OBUKA, OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE KADRA

Obuka, obrazovanje i usavršavanje kadra, kao neprekidan proces u Vojsci, realizuje se sa ciljem planskog unapređenja sposobnosti pripadnika Vojske i održavanja dostignutog nivoa operativnih sposobnosti jedinica Vojske za realizaciju dodijeljenih misija i zadataka.

4.1. Obuka pripadnika Vojske

Težište u realizaciji zadataka iz domena obuke u Vojsci, u 2013. godini, bilo je na:

- Pripremi i angažovanju njenih pripadnika u misijama i operacijama;
- Obuci na usvajanju NATO štabnih procedura;
- Osposobljavanju deklariranih i drugih snaga po programu OCC E&F¹²;
- Obuci pripadnika Vojske za učešće na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu;
- Obuci pripadnika Vojske učešćem na brojnim kursovima i drugim oblicima obuke i usavršavanja;
- Nastavku obuke radi pružanja pomoći stanovništvu u slučaju prirodno i vještački izazvanih katastrofa;
- Dostizanju standarda po pitanju poznavanja stranih jezika.

Obuka, u 2013. godini, planirana je i realizovana na osnovu Uputstva za upravljanje obukom, Instrukcije za obuku, Smjernica za obuku i Godišnjeg plana obuke.

Aktivnosti iz domena obuke, u zemlji i u inostranstvu, koje su realizovane u saradnji sa partnerskim zemljama i članicama NATO, značajno su unaprijedile nivo osposobljenosti pojedinaca, jedinica i komandi Vojske.

Kada je u pitanju primjena Koncepta u obuci deklariranih sastava Vojske težište obuke je izraženo na pripremi i realizaciji vježbe "ODLUČAN KORAK 03" pri čemu je izvršeno ocjenjivanje od strane ocjenjivačkog tima Vojske, kao uvod za ocjenjivanje na nivou SEL-2¹³.

Tokom 2013. godine nastavljena je uspješna saradnja sa Upravom policije Crne Gore, koja se ogledala u realizaciji zajedničkih sadržaja obuke.

U cilju implementacije Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN („Rodna ravnopravnost“), u saradnji sa Odborom za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, sa pripadnicima Vojske realizovana je obuka u inostranstvu, a planirana je u 2014. godini i realizacija obuke u jedinicama Vojske Crne Gore.

Vatrena obuka imala je značajan udio u ukupnom broju realizovanih sadržaja obučavanja. U kasarni "NH Pero Četković" u Baru streljački klub "Mornar" izradio je streljiste za poluautomatski pištolj, koje koriste pripadnici Mornarice Vojske Crne Gore.

Radi podizanja kvaliteta obuke izrađeni su priručnici za obuku pojedinaca i jedinica po NATO standardima i u toku je izrada poligona za operacije u urbanoj sredini.

Detalj sa obuke

¹² Koncept operativnih sposobnosti, evaluacija i povratna informacija ocjenjivanja

¹³ Nacionalno ocjenjivanje na nivou 2 (Ostali nivoi ocjenjivanja su: NEL 1-NATO ocjenjivanje na nivou 1; SEL1-nacionalno ocjenjivanje na nivou 1; NEL 2-NATO ocjenjivanje na nivou 2)

Učešćem pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima i manifestacijama u zemlji i inostranstvu aktivno se doprinosilo unapređenju saradnje, razvoju sporta i fizičke kulture. Poseban uspjeh na međunarodnom takmičenju u u streljaštvu u R. Makedoniji ostvarila je ekipa pripadnika Vojske.

Na državnom takmičenju su ostvareni takođe značajni rezultati u atletici, orijentiringu i streljaštvu. Na nivou Vojske ostvaren je ciklus takmičenja iz atletike, takmičenja u krosu, FUTSAL-a, streljaštva i orijentiringa. Učešće pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima predstavljeno je u prilogu broj 5 ovog Izvještaja.

Fizičkoj obuci i sportu u Vojsci se daje potrebna važnost. Stvoreni su uslovi da se u Vojsci primjenjuju međunarodni standardi, usmjereni prema svim kategorijama kadra, u skladu sa specifičnim potrebama Vojske. Permanentno se vrši stručno usavršavanje kadrova koji su odgovorni za rukovođenje, organizaciju i izvođenje savremene fizičke obuke i sporta. Standardizovani su programi i norme za unapređenje provjere fizičkih sposobnosti. Fizička obuka predstavlja redovan i svakodnevni sadržaj obučavanja i rada u Vojsci te se tako na najkonkretniji način doprinosi razvoju ukupnih sposobnosti za učešće u misijama i zadacima.

Sa takmičenja u streljaštvu

4.2. Obrazovanje i usavršavanje kadra

Ministarstvo odbrane nastavilo je sa izborom i upućivanjem kadeta na školovanje i upućivanjem oficira, podoficira i vojnika na razne oblike stručnog usavršavanja i školovanja. Većina programa iz ove oblasti realizovana je u sklopu planova bilateralne odbrambene saradnje sa partnerskim državama. Pregled lica upućenih na školovanje u inostranstvu dat je u prilogu broj 3 ovog Izvještaja.

4.3. Izučavanje stranih jezika

Tokom 2013. godine nastavljeno je sa planskim aktivnostima na unapređivanju osposobljenosti pripadnika Vojske Crne Gore i dostizanju potrebnih standarda kada je u pitanju poznavanje stranih jezika, prvenstveno engleskog jezika. Prilikom upućivanja pripadnika Vojske Crne Gore na kurseve stranih jezika u zemlji i inostranstvu težište je dato na:

- Deklarisanim snagama i snagama formiranih po OCC i E&F programu;
- Pripadnike Vojske koji učestvuju u misijama i operacijama;

- Održavanju i unapređivanju postojećeg nivoa znanja za ključno osoblje koje se upućuje u inostranstvo (misije, štabovi i sl.).

Pored engleskog jezika u Vojsci se organizovano izučavao i njemački jezik.

Broj kurseva realizovanih u zemlji i inostranstvu kao i lica, po kategorijama, koja su izučavala strane jezike predstavljen je u sljedećoj tabeli.

Kursevi u zemlji i inostranstvu		Kategorija polaznika kursa				UKUPNO LICA
Naziv kursa	Broj kurseva	Oficir	Podoficir	Vojnik	Civilno lice	
Kursevi engleskog jezika u zemlji	23	43	147	90	13	293
Kursevi engleskog jezika u inostranstvu	11	10	6		1	17
UKUPNO	34	53	153	90	14	310
Kursevi njemačkog jezika u zemlji	3	4	4	2	1	11
Kursevi njemačkog jezika u inostranstvu	1	1	-	-	-	1
UKUPNO	4	5	4	2	1	12
UKUPNO	38	58	157	92	15	322

Pored već postojećeg sistema izučavanja stranih jezika započete su aktivnosti u saradnji sa Vojnim atašoom Velike Britanije i Britanskim savjetom u Podgorici, u februaru 2013. godine, na uspostavljanju PELT (Programme for English Language Training) programa u Vojsci Crne Gore. Suštinski program bi trajao tri godine, od aprila 2014. do marta 2017. godine, a krajnji rezultat bi bio uspostavljanje održivog sistema izučavanja engleskog jezika u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore. Troškovi uspostavljanja PELT programa bi okvirno iznosili oko 200.000,00 eura, koje bi težišno, podred inicijatora Velike Britanije, snosile Holandija i vjerovatno Norveška. U toku 2013. godine, u dva navrata, realizovano je testiranje zaposlenih u Ministarstvu odbrane i pripadnika Vojske u saradnji sa Test timom Bosne i Hercegovine, u cilju verifikacije nivoa poznavanja engleskog jezika. Testirana su 74 lica, a sertifikate po NATO standardu 6001, steklo je 28 lica (22 oficira, 3 podoficira, 2 vojnika i 1 civilno lice).

4.4. Učešće pripadnika Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu

U cilju prikaza i unapređenja operativnih sposobnosti jedinica, primjene usvojenih NATO procedura i standarda, kao i unapređenja osposobljenosti komandnog kadra u procesu donošenja vojnih odluka, pripadnici Vojske Crne Gore su, u 2013. godini učestvovali u izvođenju 15 međunarodnih vježbi na poligonima za obuku Njemačke, Slovenije, Hrvatske, Srbije, Grčke, Bosne i Hercegovine, Albanije i Makedonije, kao i u Crnoj Gori. U pitanju su međunarodne vježbe zemalja članica NATO i Partnerstva za mir, u kojima je Vojska uzela učešće sa štabnim oficirima i podoficirima i jedinicama ranga odjeljenja. Pored usklađivanja procedura i standarda u postupanju i opremanju, na vježbama se razvija povjerenje i saradnja, što ima posebnu važnost.

4.4.1. Realizacija vojnih vježbi u zemlji

U cilju prikaza i unapređenja operativnih sposobnosti jedinica, primjene usvojenih NATO procedura i standarda, kao i unapređenja osposobljenosti komandnog kadra u procesu donošenja vojnih odluka u jedinicama Vojske, realizovane su sljedeće vježbe na teritoriji Crne Gore:

1) Vježba „ADRION POOL 13“

Mornarica Vojske Crne Gore i Mornarica Republike Slovenije izvele su, u teritorijalnim vodama Crne Gore, u vremenu od 09. do 15. oktobra 2013. godine, sedmodnevnu zajedničku vježbu pod nazivom „ADRION POOL 13“.

Cilj vježbe bio je unapređenje zajedničkog razumijevanja i poznavanja doktrina i procedura za izvođenje operacija na moru i multinacionalnom okruženju. U realizaciji vježbe bili su uključeni i pripadnici Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore i Uprave pomorske sigurnosti Crne Gore. Zajedničkim vježbama sa Mornaricom Republike Slovenije, koja je članica NATO saveza, pripadnici Mornarice Vojske Crne Gore imaju priliku da u praksi provjere znanja stečena obukom, a koja su potrebna za aktivno učestvovanje u sistemu kolektivne bezbjednosti na moru.

2) Vježba „ODLUČAN KORAK 03“

U cilju prikaza i unapređenja operativnih sposobnosti jedinice deklarirane po Konceptu operativnih sposobnosti, iz sastava Brigade kopnene vijske, primjene usvojenih NATO procedura i standarda, kao i unapređenja osposobljenosti komandnog kadra u procesu donošenja vojnih odluka, realizovana je vježba „**Odlučan korak 03**“. Vježba je realizovana u periodu od 23. do 27.09.2013. godine i na njoj je učestvovalo 284 pripadnika Vojske Crne Gore. Ocjenjivanje je vršio nacionalni ocjenjivački tim, kojem su bili pridodata 3 ocjenjivača iz partnerskih zemalja, a ocjenjivanje su nadgledala 3 monitora iz NATO komandi iz Napulja i Izmir, dok je 1 predstavnik NATO komande iz Brisela bio prisutan kao posmatrač.

Na vježbi je kontrolisana i ocijenjena osposobljenost jedinica u primjeni NATO procedura a istovremeno je vršeno i osposobljavanje štabova bataljona i komande brigade u pripremi vježbe, procesu donošenja vojnih odluka i izradi naređenja i dokumenata u skladu sa NATO standardima.

4.4.2. Učešće na vojnim vježbama u inostranstvu

Na 13 multinacionalnih vježbi zemalja članica NATO saveza i Partnerstva za mir koje su realizovane na poligonima za obuku Njemačke, Slovenije, Hrvatske, Srbije, Grčke, Bosne i Hercegovine, Albanije i Makedonije, pripadnici Vojske su uzeli učešće sa štabnim oficirima i podoficirima i borbenim timovima, koji će iskustva stečena na ovim vježbama implementirati u buduće aktivnosti Vojske Crne Gore. Pored usklađivanja procedura i standarda u postupanju i opremanju, na vježbama se razvija povjerenje i saradnja, što ima posebnu važnost. Prikaz realizovanih vježbi u inostranstvu predstavljen je u prilogu broj 4 ovog Izvještaja.

5. IMPLEMENTACIJA NATO PROGRAMA

Program saradnje NATO i partnerskih zemalja odvija se kroz mnoštvo mehanizama. Učešće država partnera u PzM ispoljava se kroz njihovu političku, vojno-odbrambenu, normativno-pravnu, ekonomsku, geostrategijsku i društvenu sferu. Prema hronološkom redu nastanka mehanizmi PzM su sledeći: radni program partnerstva, individualni program partnerstva, proces planiranja i revizije, koncept operativnih sposobnosti, individualni akcioni plan partnerstva, program unapređenja obrazovanja i obuke, akcioni plan članstva, povjerilački fond PzM, akcioni plan partnerstva protiv terorizma, individualni akcioni plan partnerstva, akcioni plan partnerstva za izgradnju institucija odbrane, obrazovanje i obuka za reformu obuke i drugi.

U toku 2013. godine Ministarstvo odbrane i Vojska su realizovali veći dio aktivnosti predviđenim mehanizmima. Posebnu važnost a time i procenat ispunjenja imaju planirane aktivnosti predviđene Godišnjim nacionalnim programom (ANP) koji je izrađen u okviru Akcionog plana za članstvo (MAP)¹⁴.

5.1. Implementacija partnerskih ciljeva

Crna Gora je nastavila sa implementacijom partnerskih ciljeva u okviru PARP-a. Vojska je nosilac 27 partnerskih ciljeva (7 ciljeva iz opšteg dijela, 13 iz domena upotrebe Kopnenih snaga, 5 iz domena Mornarice i 2 iz Vazduhoplovstva).

Implementacija partnerskih ciljeva tokom 2013. godine odvijala se planski i projektovanom dinamikom. Sagledane su potrebe u obuci i opremanju te identifikovani problemi u realizaciji. Ostvaren je napredak u osposobljavanju snaga deklariranih kroz PARP program. Stepen realizacije partnerskih ciljeva bio je osnov za novi paket partnerskih ciljeva koji je usvojen početkom 2014. godine.

Nastavljen je proces osposobljavanja vojnog personala za obavljanje štabnih poslova u multinacionalnim komandama i učešće crnogorskih vojnika na brojnim vježbama u Crnoj Gori i na terenima za obuku partnerskih zemalja. U poređenju sa ostvarenim ciljevima u ovoj oblasti u odnosu na 2012. godinu učinjen je napredak te se broj osposobljenog personala povećao za 5%. Pored toga značajan napredak učinjen je na polju unapređenja poznavanja engleskog jezika.

Osim realizacije kurseva u inostranstvu, gdje je nastavljena saradnja i održan trend iz predhodne godine, nastavljena je realizacija kurseva i u Crnoj Gori. U odnosu na predhodnu godinu povećan je broj polaznika posebno kroz sprovođenje PELT programa finansiranog od strane Velike Britanije. Ostvaren je napredak u osposobljavanju snaga deklariranih kroz PARP program. Pored osposobljavanja izvršeno je i ocjenjivanje deklarirane pješadijske čete na nacionalnom nivou (SEL-2) angažovanjem kombinovanog tima ocjenjivača iz Vojske Crne Gore i NATO zemalja. Jedinica je zadovoljila željene kriterijume i ocijenjena je ocjenom „borbeno spremna“.

Realizacija partnerskih ciljeva u velikoj mjeri zavisi od mogućnosti realizacije plana opremanja, a to se posebno odnosi na: opremanje jedinica kopnene komponente sa sredstvima za detekciju i uništavanje improvizovanih eksplozivnih naprava, opremom za zaštitu snaga i dejstvo u posebnim uslovima; opremanje vazduhoplovne komponente radarom za kontrolu vazdušnog prostora i višenamjenskog helikoptera; opremanje pomorske komponente adekvatnim patrolnim brodovima.

5.2. Implementacija Koncepta operativnih sposobnosti

Koncept operativnih sposobnosti (OCC E&F) je mehanizam PzM koji omogućava državama partnerima i NATO da ocjenjuju efektivnost operativnih sposobnosti deklariranih jedinica. Koncept ima dva osnovna cilja: unapređivanje sposobnosti snaga saveznika i partnera za zajedničko djelovanje u operacijama pod vođstvom NATO i obezbjeđenje povećanja fleksibilnosti i predvidljivosti potencijalnih doprinosa i sposobnosti za zajedničko angažovanje u budućim operacijama. OCC E&F program je u osnovi četvorogodišnji proces koji se sastoji od četiri komponente: obuke, obrazovanja, vježbe i ocjenjivanja. Koncept operativnih sposobnosti je mehanizam priprema Vojske za uspješnu saradnju sa NATO snagama kroz razvoj sposobnosti i interoperabilnosti.

¹⁴ MAP je namijenjen partnerima koji žele da postanu članovi Alijanse i osnovni je program priprema na odgovornosti i obaveze koje se očekuju od članica NATO-a. MAP je program savjeta, pomoći i praktične podrške koji se zasniva na čitavom spektru aktivnosti Partnerstva i kroji se prema zasebnim potrebama potencijalnih saveznika.

Nakon realizacije ocjenjivanja deklarisanе jedinice u septembru 2011. godine od strane ocjenjivačkog tima NATO na nivou 1 (NEL 1), koje je bilo pozitivno, data je preporuka od strane Savezničke komande za operacije (ACO) da se nastavi sa daljom implementacijom Koncepta operativnih sposobnosti na nivou 2.

Tokom 2013. godine izvršeno je ocjenjivanje deklarisanog sastava na nivou SEL 2, koje je uspješno realizovano u vremenu od 23. do 26. septembra u okviru vježbe „Odlučan korak 03“.

U narednom periodu će se nastaviti sa planiranom dinamikom obučavanja i pripreme jedinice u sklopu pripreme za ocjenjivanje deklarisanе jedinice od strane ocjenjivačkog tima NATO na nivou NEL 2, koje je planirano da se realizuje u okviru vježbe „Odlučan korak 04“, u septembru 2014. godine, čime se zaokružuje proces ocjenjivanja deklarisanе jedinice i u slučaju pozitivne ocjene, jedinica je sposobna za ravnopravno učešće sa drugim NATO/PfP snagama, u NATO vođenim operacijama.

Vojska je tokom 2013. godine razvijala svoje ocjenjivačke kapacitete za ocjenjivanje promjenom metoda po OCC E&F programu. Realizovanim kursiranjem u inostranstvu dostignut je broj od 10 oficira i podoficira koji su osposobljeni za ocjenjivanje na nivou 2 (CREVAL).

6. MEĐUNARODNA VOJNA SARADNJA

6.1. Realizacija planova saradnje

Shodno planiranim budžetskim sredstvima za 2013. godinu, Generalštab Vojske je pravovremeno definisao prioritete u realizaciji planiranih aktivnosti međunarodne vojne saradnje. U skladu sa tim, u okviru međunarodne vojne saradnje realizovane su 332 aktivnosti, na kojima je učestvovalo 1258 učesnika. Ako se uporedi broj prošlogodišnjih aktivnosti i učesnika na njima (234/1109), uočljivo je određeno povećanje broja aktivnosti za 41,88%, odnosno učesnika za 13,43%. U saradnji sa partnerima, u Crnoj Gori je realizovano 57 aktivnosti, uz učešće 516 učesnika, dok je van zemlje realizovano 275 aktivnosti, uz učešće od ukupno 742 učesnika. Realizacijom planiranih aktivnosti postignuti su značajni rezultati na planu usavršavanja kadra Vojske tj. oficira, podoficira, vojnika po ugovoru i civilnih lica.

Aktivnosti u okviru međunarodne vojne saradnje realizovane su kroz brojne sadržaje kao što su vježbe, obuka, kursevi, seminari, konferencije, sastanci, posjete i drugi. Težište je bilo na aktivnostima iz okvira Individualnog partnerskog programa saradnje (IPCP), aktivnostima iz multilateralne saradnje u okviru regionalnih projekata i inicijativa (SEDM, BCHOD, A-5, ADRIION) i aktivnostima iz okvira bilateralne saradnje. Kao i prethodnih godina, i u 2013. godini akcent je stavljen na dostizanje interoperabilnosti sa partnerskim zemljama i osposobljavanje kadrova za rad u multinacionalnim snagama i štabovima. Aktivnim učešćem na svim ovim aktivnostima Vojska je učinila značajan napredak ka dostizanju zahtijevane interoperabilnosti i napravila još jedan korak na svom putu ka evro-atlantskim integracijama, a iste su, svakako, doprinijele uspješnom integrisanju i funkcionisanju pripadnika Vojske prilikom učešća u međunarodnim mirovnim misijama.

U okviru Individualnog partnerskog programa saradnje (IPCP) Generalštab Vojske je planirao učešće na 45 aktivnosti od čega je realizovana 31, odnosno 68,9% što je za 12,9% manje u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupno 14 nerealizovanih aktivnosti 8 aktivnosti je otkazano od strane organizatora, a od 6 aktivnosti se odustalo iz finansijskih razloga. Generalštab realizuje aktivnosti iz IPCP preko Direkcije za NATO i EU u okviru Direktorata za politiku odbrane Ministarstva odbrane Crne Gore.

Nastavljen je rad na usavršavanju engleskog kao primarnog, ali i drugih stranih jezika (njemački i francuski). Radi postizanja tog cilja uspješno su realizovani brojni kursevi stranih jezika u zemlji i inostranstvu.

U nastavku su prikazane vrste i broj aktivnosti, na kojima su učestvovali pripadnici Vojске tokom 2013. godine, kao i uporedni pregled broja aktivnosti realizovanih u 2012. godini.

AKTIVNOST	REALIZOVANO u 2013. godini			U toku 2012.godine
	u inostranstvu / broj učesnika	u zemlji / broj učesnika	UKUPNO	
Kursevi	105/178	4/60	109/238	69/120
Seminari	8/10	4/48	12/58	20/304
Konferencije	33/61	5/27	38/88	30/97
Vježbe	20/100	1/30	21/130	22/179
Sastanci	22/32	3/13	25/45	16/31
Posjete	7/21	23/122	30/143	19/82
Školovanja	15/15	/	15/15	7/11
Radionice	8/14	½	9/16	6/52
Obuke	23/191	6/185	29/376	31/192
Ostalo	34/120	10/29	44/149	13/40
S V E G A	275/742	57/516	332/1258	234/1109

6.2. Realizacija planova bilateralne saradnje

Bilateralni razgovori sa zvaničnicima oružanih snaga partnerskih zemalja

6.2.1. Saradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama

Plan vojno-vojne saradnje sa SAD je nešto drugačije koncipiran od klasičnih planova bilateralne saradnje koji se realizuju sa drugim zemljama. Prije svega, po tom planu je Crnoj Gori ponuđen određeni broj aktivnosti, da bi se kasnije, u koordinaciji sa Kancelarijom za odbrambenu saradnju (ODC – Office for Defense Cooperation), odabrale aktivnosti čija je realizacija u obostranom interesu. Za period od 01. januara do 31. decembra 2013. godine, u koordinaciji sa ODC kancelarijom predviđeno je i realizovano 43 aktivnosti, od čega 17 aktivnosti u SAD, 11 u Crnoj Gori, a 15 u drugim partnerskim zemljama.

Pored navedenih aktivnosti, realizovano je ili je u toku niz kurseva i školovanja po drugim programima saradnje sa OS SAD (IMET i CTFP) i to:

- US Army War College (1 polaznik, realizacija u toku),
- US Army Command and General Staff College (1 polaznik, realizovana aktivnost),
- US Air Staff and Command College (1 polaznik, realizacija u toku),
- Captain Career Courses (kapetanski kursevi za oficire - 4 polaznika, realizovane aktivnosti),

- CSITP (strategijski obavještajni kurs – 1 polaznik, realizovana aktivnost).

U izvještajnom periodu na školovanje u prestižnu Pomorsku vojnu akademiju u SAD upućen je jedan kadet Vojske. Za narednu godinu planirano je upućivanje novih kandidata na ove prestižne škole i stručno specijalističke kurseve.

Crna Gora ima strateški partnerski odnos sa državom Mejn od 2007. godine, predstavljen kroz State Partnership Program (SPP). Program je prvenstveno usmjeren prema:

- podršci Vojski Crne Gore na implementaciji Partnerskih ciljeva,
- povećanju njenih operativnih sposobnosti i spremnosti za učešće u međunarodnim misijama,
- kao i CMEP (Civil Military Emergency preparedness), odnosno unapređenju sposobnosti za reagovanje u vanrednim situacijama.

Iz plana vojne saradnje sa SAD potrebno je izdvojiti i značajne kurseve, seminare, planske konferencije sa učešćem na završnim vježbama, koji su realizovali u drugim partnerskim zemljama (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Njemačka, Slovačka, Švedska, ukupno 15 aktivnosti), a finansirani su od strane US EUCOM.

6.2.2. Saradnja sa ostalim državama

Brojčani prikaz realizovanih aktivnosti iz planova bilateralne odbrambene/vojne saradnje po zemljama:

Zemlja partner	Planirano aktivnosti	Realizovano aktivnosti
Austrija	18	12
Bosna i Hercegovina	8	5
Češka	2	1
Danska	13	10
Francuska	4	3
Grčka	17	15
Holandija	8	8
Hrvatska	17	11
Italija	17	11
Makedonija	15	10
Njemačka	12	12
Norveška	10	6
Poljska	3	1
Slovačka	5	1
Slovenija	25	22
Srbija	16	12
Turska	3	1
Velika Britanija	6	6

Planovi bilateralne vojne saradnje sa pomenutim zemljama su realizovani u najvećem mogućem obimu, ali kao i svake godine usled brojnih ograničenja (otkazivanja aktivnosti od strane organizatora, smanjenja budžeta itd) određen broj aktivnosti nije realizovan.

Najintezivnija saradnja odvija se sa Oružanim snagama Austrije, Grčke, Njemačke i Velike Britanije, kao i zemljama iz okruženja Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Srbije i Slovenije.

Ova saradnja se realizuje kroz učešće na vježbama, konferencijama, radnim sastancima, stručnim razgovorima, obuci oficira i podoficira, obuci planinskih i jedinica specijalne namjene, obrazovanju kadeta na vojnim akademijama i drugim visoko-školskim ustanovama, kursovima engleskog i drugih jezika, ekspertskim razgovorima na polju odbrambenog planiranja, planiranja

u vanrednim situacijama, obavještajno-bezbjednosnih poslova, logistike i infrastrukture, uništavanja viška naoružanja, vojne medicine itd.

Saradnja sa **Oružanim snagama Austrije** se kao i do sada prevashodno odnosila na izgradnju kapaciteta, osposobljavanje i usavršavanje pripadnika planinskih jedinica Vojske.

Od ogromnog značaja bila je i saradnja sa **Oružanim snagama Savezne Republike Njemačke**, sa kojima Vojska zajednički učestvuje u međunarodnoj misiji ISAF u Avganistanu. Ova saradnja se odnosila na pripreme i zajedničku obuku prije upućivanja štabnih oficira u sastav Regionalne komande „Sjever“ u bazu „Marmal“ u gradu Mazar-e Šarifu.

Pored toga, saradnja sa Oružanim snagama Savezne Republike Njemačke ogleda se u sada već konstantnoj podršci za nastavak školovanja na Generalštabnoj akademiji, školi oficira kopnene vojske, školovanju crnogorskih kadeta na njemačkim vojnim akademijama, raznim stručnim kursovima, kao i u izučavanju njemačkog jezika u naučnim ustanovama SR Njemačke.

Intenzivna saradnja sa **Oružanim snagama Republike Grčke** se realizuje kroz zajedničke vježbe pripadnika oružanih snaga, saradnju mornarica Vojske Crne Gore i Republike Grčke, kao i kroz nastavak školovanja crnogorskih kadeta na vojnim akademijama Republike Grčke. Osposobljavanje pripadnika Pomorskog odreda Mornarice Vojske u NATO NMOTC centru za obuku u Republici Grčkoj je od izuzetne važnosti za ovu jedinicu. Delegacija Vojske Republike Grčke, na čelu sa načelnikom Generalštaba nacionalne odbrane Republike Grčke, posjetila je Crnu Goru i Vojsku Crne Gore. Načelnik Generalštaba sa delegacijom Vojske, je posjetio Republiku Grčku u periodu od 09. do 11. jula 2013. godine. Takođe, delegacija načelnika Generalštaba Vojske je posjetila Republiku Grčku u periodu od 14. do 16. novembra 2013. godine povodom učešća na „Danu visokih zvanica“ za vježbu „Gordian Knot 13“.

Saradnja sa državama iz regiona

Kao jedan od lidera u uspostavljanju regionalne saradnje i dobrih odnosa među susjedima, Vojska je nastavila odličnu saradnju sa oružanim snagama država iz regiona. U skladu sa svojim mogućnostima i na osnovu bilateralnih sporazuma koji su potpisani, kao i preuzetih međunarodnih obaveza, nastavljena je odlična saradnja i jačanje međusobnog povjerenja sa svim zemljama u regionu.

Najznačajnije aktivnosti za Vojsku u oblasti regionalne saradnje i u 2013. godini bile su regionalne konferencije načelnika generalštabova:

- Konferencija načelnika generalštabova zemalja Američko-Jadranske povelje A-5 održana u junu u Bosni i Hercegovini,
- Konferencija načelnika generalštabova zemalja Balkana (Balkan CHODs), održana u maju u Republici Albaniji,
- Strateška partnerska konferencija NATO zemalja (SMPC – Strategic Military Partners Conference) koja je održana u junu u Kraljevini Švedskoj pod pokroviteljstvom NATO Savezničke komande za transformaciju (ACT).

Sa Republikom Hrvatskom se realizuje važan projekat zajedničke preduputne obuke crnogorskog i hrvatskog kontingenta za misiju ISAF u Avganistanu, kao i zajedničko učešće u pomenutoj misiji.

Mornarica Vojske nastavlja sa aktivnim učešćem u aktivnostima unutar ADRION inicijative. Na vježbi ADRION CAX 2013, koja je realizovana u periodu od 17. do 21. juna u Atini u Republici Grčkoj, Mornarica je učestvovala sa dva oficira, a na vježbi ADRION LIVEX 13, koja je u periodu od 24. do 26. juna održana na ostrvu Krk, Mornarica je učestvovala sa brodom PR-41 i 20 članova posade.

U okviru odbrambene saradnje sa SAD u akvatoriji Republike Hrvatske tokom septembra i oktobra ove godine izvedena je vježba na temu protivminskog pretraživanja i razminiranja.

Osim pripadnika mornarica SAD i Crne Gore, u vježbi su učestvovali i predstavnici oružanih snaga Slovenije, Hrvatske i Albanije. Radi uspješne realizacije, američki tim je tokom vježbe koristio i specijalno obučene delfine, dok si nakon same vježbe OS SAD donirale veliki dio ronilačke i školske opreme. Vojski u cilju daljeg uvježbavanja operacija pretraživanja i razminiranja.

U okviru Američko-jadranske povelje (A-5) Vojska je učestvovala na vježbi "IMMEDIATE RESPONSE 13" sa 4 svoja predstavnika. Vježba je održana u Zagrebu u Republici Hrvatskoj u periodu od 16. do 30. avgusta 2013. godine.

Takođe, u 2013. godini, Vojska je sa 2 oficira i tročlanim medicinskim timom učestvovala u međunarodnoj civilno-vojnoj vježbi „Shared Resilience 2013“, koja se u periodu od 27. maja do 07. juna održala u Skoplju u Republici Makedoniji. Učešćem na ovoj vježbi se radi i na osposobljavanju pripadnika Vojske za realizaciju zadataka proklamovanih trećom misijom Vojske – podrška civilnim institucijama u uslovima prirodnih ili vještački izazvanih nesreća.

Nastavljen je trend uspješnog školovanja crnogorskih kadeta na Vojnim akademijama Republike Srbije i Makedonije, kao i korišćenje zajedničkih resursa za obuku u regionu (PSOTC u BiH, Podoficirska akademija i PSOTC u Hrvatskoj, ABHO centar u Srbiji, Centri za učenje jezika u Sloveniji i Hrvatskoj).

7. FINANSIRANJE ODBRANE

Generalštabu Vojske Crne Gore, po programu Vojska u 2013. godini, uz izvršene izmjene Godišnjeg plana rashoda i prihoda, odobrena su sredstva u iznosu od **26.956.573,19€**. Realizacija plana rashoda u periodu **01.01. do 31.12.2013.** godine iznosila je **24.902.724,73€**, odnosno **92,38%**.

Uslovi za izvršavanje planiranih zadataka bili su na nivou prethodne godine i generalno nijesu uticali negativno na realizaciju planiranih aktivnosti, odnosno na realizaciju plana rashoda i prihoda. Isplata pripadajućih zarada i naknada, kao i gotovinske isplate preko blagajni jedinica, vršene su redovno, što je pozitivno uticalo na standard pripadnika Vojske. Tokom izvještajnog perioda, posebno izdvajamo visok nivo vojno-vojne saradnje i angažovanje pripadnika Vojske u mirovnim misijama ISAF, ATALANTA i UNMIL. Pregled ukupnih troškova za učešće u međunarodnim misijama i operacijama dat je u prilogu broj 2 ovog Izvještaja.

Uticao je ekonomski krize uslovio je da tokom 2013. godine učešće izdataka za modernizaciju i opremanje jedinica Vojske, u realizovanim budžetima odbrane bude u minimalnim iznosima. Nakon 2008. godine kada je utrošeno oko 23% realizovanog budžeta, u 2009. godini uslijedio je pad na oko 15%, 2010 i 2011-te nastavljeno je dalje smanjenje, dok je u 2013. godini izdvojeno oko 5.6%. Imajući u vidu obaveze proistekle po osnovu realizacije partnerskih ciljeva i MAP-a, kao i skoro učlanjenje Crne Gore u NATO, obezbjeđenje sredstava za ove namjene je od najvećeg prioriteta.

Godišnji plan rashoda i prihoda po pojedinim kontima, kao i realizacija u okviru istih data je u prilogu broj 6 ovog Izvještaja.

ZAKLJUČAK

Realizacijom planiranih aktivnosti u izvještajnoj godini, Vojska je obezbjedila potreban nivo operativnih sposobnosti za izvođenje misija i zadataka odbrane Crne Gore, pružila punu podršku civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih hazarda i dala značajan doprinos ostvarenju državnih interesa i procesu evroatlantskih integracija kroz aktivno učešće u međunarodnim mirovnim operacijama.

Prioritet u modernizaciji, opremanju i obučavanju jedinica Vojske bio je fokusiran na implementaciji Partnerskih ciljeva i dostizanje potrebnih sposobnosti za izvršenje dodijeljenih misija i zadataka.

U uslovima reduciranog odbrambenog budžeta, svi subjekti sistema odbrane bili su maksimalno posvećeni ispunjavanju zadataka proisteklih iz odbrambenih misija i integrativnih procesa. Naponi koji su uloženi u cilju obezbjeđenje uslova za bezbjedno izvršavanje aktivnosti Vojske, doprinijeli su smanjenju rizika po život i zdravlje pripadnika Vojske koji su u proteklom periodu, bili angažovani na zadacima odbrane na nacionalnom nivou i u međunarodnim misijama i operacijama.

Najznačajnija dostignuća Vojske u 2013. godini su:

- Kontinuirano angažovanje crnogorskih vojnika u misijama i operacijama ISAF, EU NAVFOR ATALANTA i UNMIL;
- Unapređenje sposobnosti Vojske u pružanju pomoći civilnom stanovništvu u slučaju nesreća uzrokovanih prirodnim nepogodama kroz proces obuke, opremanja snaga i angažovanja istih u saniranju posljedica prirodnih nepogoda;
- Unapređivanje operativnih sposobnosti Vojske kroz aktivno učešće pripadnika i jedinica Vojske u planiranju i realizaciji međunarodnih vojnih vježbi u zemlji i inostranstvu;
- Unapređenje interoperabilnosti Vojske kroz implementacije partnerskih ciljeva;
- Implementiranje određenih Nato standarda kroz procese učenja stranih jezika, osposobljavanja jedinica po OCC konceptu kao i prilikom nabavke opreme koja je kompatibilna sa opremom saveznika;
- Uspješno realizovano ocjenjivanje pješadijske čete deklarisanе za obuku po NATO konceptu operativnih sposobnosti;
- Opremanje jedinica Vojske sa HF radio uređajima „Harris“ 150/400W, čime su sve jedinica kopnene vojske u potpunosti opremljene sa ovom vrstom uređaja.
- Implementacija mreže vojnog Intraneta na lokacijama na kojima postoji razvijena IK infrastruktura;
- Uspostavljanje Nacionalnog mornaričkog operativnog centra u Komandi Mornarice Vojske;
- Opremanje VOC sa informaciono-komunikacionom opremom potrebnom za implementaciju programa „ASDE“ (program za razmjenu NATO podataka o situaciji u vazдушnom prostoru)
- Unapređenje ukupne civilno - vojne saradnje, koje se manifestuje prvenstveno kroz razvoj interagencijske saradnje;
- Učešće u međunarodnoj vojnoj saradnji radi razvijanja povjerenja i partnerstva;
- Rješavanje dijela viška naoružanja i vojne opreme;
- Plansko i organizovano preduzimanje mjera zaštite snaga i sredstava prilikom njihovog angažovanja u zemlji i u inostranstvu.

Izazovi koji opterećuju Vojsku:

- Sadašnji nivo opredijeljenih sredstava za opremanje i modernizaciju ne omogućuju izvršavanje svih nacionalnih odbrambenih zadataka i implementaciju Partnerskih ciljeva;
- Neposjedovanje poligona za izvođenje vježbi i obuke sa bojevim gađanjem, što predstavlja glavno ograničenje za nastavak obuke i ocjenjivanje deklariranih snaga po NATO procedurama;
- Nepovoljna piramidalna struktura oficirskih činova, popuna i starosna struktura profesionalnog kadra, prvenstveno vojnika po ugovoru;
- Nedostatak višenamjenskih srednjih helikoptera za izvršenje operativnih zadataka i savremenog radara za nadzor vazdušnog prostora;
- Ograničene sposobnosti Mornarice za izvršenje zadataka zbog zastarjelosti brodova, osmatračkih i komunikacijskih sistema i standarda koje ne ispunjava postojeća oprema, kao i nemogućnosti adekvatnog održavanja;
- Veliki troškovi obezbjeđenja lokacija u višku koji se izdvaja iz budžeta za odbranu;
- Usporen proces neutralizacije viškova ubojnih sredstava zbog nepostojanja poligona za uništavanje ubojnih sredstava otvorenom eksplozijom;
- Postojeći kapaciteti logistike su veoma ograničeni i karakteriše ih zastarjelost i nepouzdanost sredstava i opreme što značajno otežava izvršavanje osnovnih funkcija logističke podrške;
- Većina vojne infrastrukture u vojnim objektima je dotrajala, neuslovna i ne zadovoljava osnovne standarde za život i rad pripadnika Vojske.

Realno sagledavajući sadašnje stanje i učinjeni napredak jasno su definisani budući ciljevi razvoja odbrambenog sistema i rizici koji bi mogli usporiti ili ugroziti dostizanje potrebnog nivoa razvoja vojnih sposobnosti. U toku naredne godine, posebna pažnja biće posvećena obezbjeđenju stabilnog odbrambenog budžeta u postojećim uslovima ekonomske krize kako bi se omogućio nastavak reforme sistema odbrane, modernizacije Vojske i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

Težišne aktivnosti u 2014. godini su:

- Nastaviti sa doprinosom jačanju međunarodne i regionalne bezbjednosti kroz učešće u međunarodnim operacijama pod vođstvom UN, NATO i EU, u skladu sa svojim mogućnostima;
- Unapređenje kapaciteta i sposobnosti snaga angažovanih u izvršavanju nacionalnih odbrambenih zadataka;
- Opremanje deklariranih snaga za učešće u međunarodnim operacijama u skladu sa dinamikom ispunjavanja partnerskih ciljeva;
- Unapređenje sposobnosti kopnenih snaga kroz razvoj manjih, mobilnih i održivih interoperabilnih jedinica;
- Korišćenje razvojnih projekata koje omogućava međunarodna saradnja;
- Uspostavljanje Komandno operativnog centra, koji će omogućiti neprekidnost komandovanja jedinicama Vojske u izvršenju tekućih operacija u zemlji i inostranstvu;
- Iznalaženje modela za efikasnije upravljanje ljudskim i materijalnim resursima, što će rezultirati efikasnijim i ekonomičnijim upravljanjem i raspolaganjem odbrambenim troškovima;

- Obezbjedenje suvereniteta nad vazдушnim prostorom kroz izgradnju održivog sistema kontrole, nadzora i zaštite vazdušnog prostora zajedno sa partnerima i saveznicima;
- Unapređenje potrebnih sposobnosti Mornarice, kroz integraciju nacionalnog sistema pomorske bezbjednosti, regionalnu saradnju i učešće u evroatlantskim integracijama;
- Razviti mehanizme koji će omogućiti ravnomjerniju zastupljenost žena u strukturi podoficirskog i oficirskog kadra, kao i stalno podmlađivanje kadra, naročito vojnika po ugovoru;
- Unapređenje kvaliteta životnog standarda pripadnika Vojske na način što će se kroz valorizaciju neperspektivne vojne imovine rješavati stambene potrebe pripadnika Vojske;
- Nastavak procesa infrastrukturnog uređenja kasarni i poligona u cilju podizanja standarda rada i unapređenja obuke;
- Razvoj kapaciteta za profesionalno vojno obrazovanje oficira u postojećem visokoobrazovnom sistemu Crne Gore;
- Prihvatanje i implementacija NATO standarda koji imaju uslove za primjenu u skladu sa partnerskim ciljevima i planiranim budžetskim sredstvima;
- Nastavak rješavanja viškova vojne opreme i unapređenje skladištenja ubojnih sredstava.

Razvoj relevantnih vojnih sposobnosti i uspostavljanje sistema nadzora mora i vazdušnog prostora predstavljaju ključni izazov za obezbjeđenje suverenosti nad teritorijom Crne Gore i efikasnom razmjenom podataka sa partnerima i saveznicima.

Zbog opredijeljenja za koncept kolektivne bezbjednosti i odbrane, Vojska nema potrebu da razvija široki spektar sposobnosti, već će prioritet razvoja biti na dostizanju sposobnosti koje će omogućiti efikasan odgovor na prijetnje kako nacionalnoj bezbjednosti tako i za sistem kolektivne bezbjednosti.

Dostizanje interoperabilnosti sa zemljama članicama NATO zahtijeva poboljšanje i prilagođavanje administrativnih, operativnih i materijalnih kapaciteta. Pored toga, značajno je unaprijediti logistiku; riješiti viškove naoružanja, municije i opreme i smanjiti broj vojnih lokacija i objekata na potreban nivo.

Realizacijom ključnih razvojnih prioriteta iz Strateškog pregleda odbrane, Ministarstvo i Vojska će biti u mogućnosti da odgovore izazovima i obavezama, u skladu sa Ustavom i zakonima i međunarodno preuzetim obavezama.

P R I L O Z I

- Prilog broj 1:* **Pregled opremanja jedinica Vojske**
- Prilog broj 2:* **Pregled ukupnih troškova za učešće u međunarodnim misijama i operacijama**
- Prilog broj 3:* **Pregled lica upućenih na školovanje u inostranstvu**
- Prilog broj 4:* **Pregled realizovanih vježbi u inostranstvu**
- Prilog broj 5:* **Pregled učešća pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima**
- Prilog broj 6:* **Realizacija Godišnjeg plana rashoda i prihoda**

Prilog broj 1

P R E G L E D
OPREMANJA JEDINICA VOJSKE

Redni broj	Predmet	Vrijednost u €
1.	Nabavka zaštitno – balističke opreme	59.977,90
2.	Nabavka NHB opreme	345.635,00
3.	Nabavka optičkih instrumenata	204.403,36
4.	Nabavka inženjerske mašine i motornih kosačica	82.959,66
5.	Nabavka tegljača i prikolice	105.890,00
6.	Nabavka planinarske i skijaške opreme	94.039,75
7.	Nabavka opreme za spašavanje	10.769,50
8.	Nabavka protiv požarne opreme	28.451,35
9.	Nabavka aparata za biohemijsku analizu	22.996,75
10.	Nabavka vojničkih čizama	19.337,50
11.	Nabavka telefonskih uređaja i sistema	37.975,14
12.	Nabavka kompjuterske opreme	49.797,93
13.	Nabavka municije i nastavnih sredstava za obuku	71.993,14
14.	Nabavka rezervnih dijelova i specijalnog alata za održavanje naoružanja	29.880,00
15.	Nabavka sredstava za održavanje naoružanja, motornih vozila i plovnih objekata	7.921,87
16.	Nabavka opreme za nadzor mora	278.040,87

Prilog broj 2

**PREGLED
UKUPNIH TROŠKOVA ZA UČEŠĆE U MEĐUNARODNIM MISIJAMA I
OPERACIJAMA**

TROŠKOVI PRIPREME I ANGAŽOVANJA PRIPADNIKA VOJSKE U MISIJI "ISAF" - 2013. godina			
Redni broj	Opis	Iznos	%
1.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI – dnevnice	1,268,782.00	40.94%
2.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI – porezi i doprinosi	1.543,233.97	49.80%
3.	OBUKA U INOSTRANSTVU – dnevnice	42,108.77	1.36%
4.	OBUKA U CRNOJ GORI – trupne dnevnice	3,005.10	0.10%
5.	DONACIJE LOKALNOM STANOVNIŠTVU U AVGANISTANU	21,105.58	0.68%
6.	TELEKOMUNIKACIONE USLUGE (oprema i zakup internet)	15,160.00	0.49%
7.	TROŠKOVI LOGISTIČKE PODRŠKE – OS MAĐARSKE	96,825.00	3.12%
8.	TROŠKOVI LOGISTIČKE PODRŠKE – OS NJEMAČKE	84,667.23	2.73%
9.	TROŠKOVI OPREMANJA	4,000.00	0.13%
10.	TROŠKOVI TRANSPORTA	19,900.00	0.64%
UKUPNO		3,098,787.65	100.00%
TROŠKOVI PRIPREME I ANGAŽOVANJA PRIPADNIKA VOJSKE U MISIJI "ATALANTA" - 2013. godina			
Redni broj	Opis	Iznos	%
1.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI	63,395.48	97.24%
2.	TROŠKOVI TRANSPORTA	1,800.00	2.76%
UKUPNO		65,195.48	100.00%
TROŠKOVI PRIPREME I ANGAŽOVANJA PRIPADNIKA VOJSKE U MISIJI "UNMIL" 2013. godina			
Redni broj	Opis	Iznos	%
1.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI	77,045.00	98.72%
2.	TROŠKOVI TRANSPORTA	1,000.00	1.28%
UKUPNO		78,045.00	100.00%
UKUPNO MISIJE 2013.		3,242,028.13	

Prilog broj 3

**PREGLED
LICA UPUĆENIH NA ŠKOLOVANJE U INOSTRANSTVU**

Čin	Ime i prezime	Godina školovanja i usavršavanja	Mjesto održavanja	Napomena
maj	Knežević Igor	31.10.2013. 18.12.2014.	SAD	Komandno generalštabni koledž sa specijalističkom obukom iz engleskog jezika
pbb	Ojdanić Željko	05.01.2013. 28.06.2013.	SAD	Mornaričko štabni koledž, New Port Island / Naval Staff College
maj	Petić Ljubinko	10.06.2013. 09.06.2014.	SAD	Vazduhoplovno komandno-štabni koledž
ppk	Daković Ilija	19.06.2013. 07.06.2014.	SAD	Ratni koledž kopnene vojske
maj	Murić Enes	19.08.2013. 20.06.2014.	Estonija	Združeni komandno i generalštabni kurs JCGSC, Tartu
ppk	Đurović Milutin	18.08.2013. 15.06.2014.	Njemačka	Generalštabno školovanje kopnene vojske
ppr	Knežević Veljko	11.08.2013. 03.05.2014.	Grčka	Specijalizacija na Fakultetu za rod veze
ppr	Knežević Nikola	11.08.2013. 28.06.2014.	Grčka	Specijalizacija na Fakultetu za rod inženjerije
ppr	Dačević Dragomir	11.08.2013. 31.05.2014.	Grčka	Specijalizacija na Fakultetu za rod pješadije
ppr	Drobnjak Nemanja	11.8.2013. 31.5.2014.	Grčka	Specijalizacija na fakultetu za rod artiljerije
ppk	Agović Miftar	09.09.2013. 25.06.2014.	Hrvatska	Zapovjedno stožerna škola "Blago Zadro"
ppk	Arifović Namik	09.09.2013. 25.06.2014.	Hrvatska	Ratna škola "Ban Josip Jelačić"
stv	Savićević Predrag	09.09.2013. 25.06.2014.	Hrvatska	Visoka dočasnička škola u Zagrebu
ppr	Joksimović Milan	23.09.2013. 15.11.2013.	Grčka	Specijalizacija u Školi bezbjednosti leta i terena
des	Mijušković Lazar	20.01.2013. 26.06.2013.	Hrvatska	Temeljna dočasnička škola
mlv	Jaćimović Vlatko	13.10.2013. 21.02.2014.	Hrvatska	Temeljna dočasnička škola

**PREGLED
REALIZOVANIH VJEŽBI U INOSTRANSTVU
U 2013. GODINI**

Red.br.	NAZIV VJEŽBE	MJESTO	BROJ LICA	VRIJEME
1.	„LOGEX 13“	Rajlovac, Bosna i Hercegovina	6	04.02.2013. 15.02.2013.
2.	„SHARED RESILIENCE 13“	Pepelište, Republika Makedonija	5	28.05.2013. 07.06.2013.
3.	„JOINT REACTION 13“	Republika Albanija	3	02.06.2013. 07.06.2013.
4.	„ADRIATIC STRIKE 2013“	Postojna, Republika Slovenija	2	03.06.2013. 07.06.2013.
5.	„ADRION CAX 13“	Atina, Grčka	2	17.06.2013. 21.06.2013.
6.	„ADRION LIVEX“	Krf, Grčka	20 PR-41	24.06.2013. 28.06.2013.
7.	„IMMEDIATE RESPONSE 13“	Zagreb, Republika Hrvatska	4	18.08.2013. 31.08.2013.
8.	„COMBINED ENDEAVOR 2013“	Grafenvir, SR Njemačka	8	13.09.2013. 26.09.2013.
9.	„DOLPHIN 13“	Split, Dubrovnik, Republika Hrvatska	3	16.09.2013. 18.10.2013.
10.	„EAGLE 13“	Orešac, Republika Srbija	10	21.10.2013. 25.10.2013.
11.	„VIGILANT GUARD“	Mejn, SAD	6	04.11.2013. 08.11.2013.
12.	„COMPUTER NETWORK DEFENSE SKILL EXCHANGE“	Mejn, SAD	6	04.11.2013. 08.11.2013.
13.	„ASTRAPI 3/13“	Grčka	2	10.12.2013. 13.12.2013.
14.	„AEGEAN SEAL 2013“	Grčka	2	13.12.2013. 20.12.2013.
UKUPNO LICA		79		

UČEŠĆE PRIPADNIKA VOJSKE CRNE GORE NA SPORTSKIM TAKMIČENJIMA

Takmičenja i manifestacije po kategorijama		Nazivi takmičenja i manifestacija		Broj učesnika	Ukupan broj učesnika
Sportska takmičenja i manifestacije u zemlji	Takmičenja u zemlji na nacionalnom nivou	k. Danilovgrad - Sportsko prvenstvo VCG u streljaštvu		72	226
		Ulične trke	Cetinje	6	
			Danilovgrad	6	
			Podgorica	6	
		k. Danilovgrad - Kros prvenstvo VCG		35	
		k. Danilovgrad - Atletsko prvenstvo VCG		80	
		Žabljak - Orijentiring prvenstvo, liga		4	
		Vučje, Nikšić - Orijentiring prvenstvo, liga		4	
		k. Danilovgrad - Višeboj u organizaciji Atletskog saveza Crne Gore		5	
		Podgorica - Kros u organizaciji ASCG		4	
		k. Danilovgrad - Svjetski dan atletike		4	
	Međunarodna takmičenja u zemlji	Kasarne VCG - FUTSAL		80	106
		Lovčenski maraton		4	
		Podgorički maraton		10	
		Ivanova korita - Takmičenje u orijentiringu		8	
		Selo Draževina, Podgorica - Međunarodni miting bacača		4	
	Memorijalna takmičenja	k. Danilovgrad - Fudbalski turnir „Šaki, Obro i Tomo“		80	80
Takmičenja u inostranstvu		Republika Makedonija, Skoplje - Međunarodno takmičenje u futsalu		16	16

Prilog broj 6

**REALIZACIJA
GODIŠNJEG PLANA RASHODA I PRIHODA**

KON.	NAZIV	ODOBRENO	REALIZOVANO	%
4111	<i>Neto zarada</i>	9.109.500,00	9.105.046,05	99,95%
4112	<i>Porez na zarade</i>	1.392.300,00	1.385.727,10	99,53%
4113	<i>Doprinosi na teret zaposlenog</i>	3.347.100,00	3.327.806,27	99,42%
4114	<i>Doprinosi na teret poslodavca</i>	2.952.968,21	2.926.282,41	99,10%
4115	<i>Opštinski prirez</i>	203.500,00	201.330,47	98,93%
4122	<i>Stanovanje i OŽ</i>	1.055.000,00	1.050.372,25	99,56%
4123	<i>Naknada za prevoz</i>	81.000,00	80.007,71	98,77%
4125	<i>Otpremnine</i>	50.000,00	47.130,38	94,26%
4131	<i>Administrativni materijal</i>	372.500,00	372.437,51	99,98%
4132	<i>Materijal za zdravstvenu zaštitu</i>	42.000,00	31.482,06	74,96%
4133	<i>Material za posebne namjene</i>	600.000,00	599.458,66	99,91%
4134	<i>Rashodi za energiju</i>	645.496,18	524.976,69	81,33%
4135	<i>Rashodi za gorivo</i>	940.000,00	752.323,44	80,03%
4141	<i>Službena putovanja</i>	160.508,70	152.946,60	95,29%
4142	<i>Reprezentacija</i>	21.000,00	16.338,52	77,80%
4143	<i>Komunikacione usluge</i>	65.950,00	63.878,65	96,86%
4145	<i>Usluge prevoza</i>	860.000,00	850.110,85	98,85%
4148	<i>Usluge stručnog usavršavanja</i>	135.272,25	54.723,10	40,45%
4149	<i>Ostale usluge</i>	152.477,85	38.309,18	25,12%
4152	<i>Tekuće održavanje građevinskih objekata</i>	115.000,00	114.883,55	99,90%
4191	<i>Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu</i>	13.000,00	12.900,00	99,23%
4196	<i>Komunalne naknade</i>	230.000,00	212.569,96	92,42%
4199	<i>Ostalo</i>	145.000,00	72.016,56	49,67%
4316	<i>Transferi za jednokratne socijalne pomoći</i>	65.000,00	45.375,44	69,81%
4415	<i>Izdaci za opremu</i>	1.702.000,00	1.181.172,69	69,40%
4416	<i>Izdaci za investiciono održavanje</i>	50.000,00	43.992,87	87,99%
4630	<i>Otplata obaveza iz prethodnih godina</i>	2.000.000,00	1.435.378,95	71,77%
SVEGA		26.956.573,19	24.902.724,73	92,38%

U izvještajnom periodu ostvareni su prihodi u ukupnom iznosu od 1.417.434,68€.